

Fåglar på Mälaröarna 2012

Innehåll

Upprop - fiskgjuse	0
Lappuggla på Ekerö – första fyndet på 140 år	1
<i>Hasse Andersson</i>	
Den vitkindade gåsen är en vinnare	3
<i>Signe Hagerman</i>	
Nyanläggning av vadarlokal på Mäläröarna?	6
<i>Jan Sondell</i>	
Vinterfåglar inpå knuten 2013	8
<i>Gigi Sahlstrand</i>	
Hökarnas vinterjakt	10
<i>Jan Sondell</i>	
Storvadare på Mäläröarna	12
<i>Urpo Könnömäki</i>	
Häckfågelinventeringar i Svartsjö 2012	16
<i>Urpo Könnömäki</i>	
Observationer i Ekerö kommun 2012	20
<i>Linus Brobacke & Mikael Nederman</i>	
Exkurera mera!	35
<i>Linus Brobacke</i>	
Notiser	
– Gigi Sahlstrand fick Rosenbergpriset 2012	37
– Jan Sondell fick SOFs forskningspris 2012	37
– MOF säljer småfågelholkar	37
Verksamhetsberättelse för 2012	38
<i>Urpo Könnömäki</i>	
Artlistor för Mäläröarna 2012	39
<i>Urpo Könnömäki</i>	

Fiskgjuse håller på att bli av med bytet.

Fiskgjuse – SOFs riksinventeringsart 2013

Fiskgjusen inventerades senast 2001 och tidigare 1971. Nu har SOFs forskningskommitté beslutat om en förnyad inventering. Vi vill därför uppmuntra till organiserade inventeringar för att så detaljerat som möjligt få grepp om antalet häckande fiskgjusar. Det är viktigt att regionala koordinators utses som kan fördela inventeringsarbetet. Inventeringarna bör ta fasta på följande typer av observationer som grund för antalsuppgifter om häckningar:

- Räkna aktiva bon. Med aktiv menas att Du ser 1-2 fiskgjusar vid ett bo under häckningsperioden. Ser Du ungar i boet, notera detta och om möjligt antalet. Vid sjöstränder hittar man i regel boet invid vattnet i toppen på ett träd. Gjusen vill nämligen ha sjöutsikt! I skogsmark är det ofta betydligt svårare att finna boet, men det ligger i regel i den riktning där gjusen hörs varna första gången. Även om Du inte hittar boet indikerar en varnande gjuse att bo finns i närheten.
- Notera fiskande gjusar under sommaren och se åt vilket håll de transporterar fisken. När fågeln drar iväg (efter att ha cirklat en stund) är den nästan alltid på väg till sitt bo.

Rapportera alla obsar på Svalan. Lita inte på att andra rapporterar ditt bo utan gå in och kolla att det verkligen kommit med.

En intressant fråga är i vilken omfattning fiskgjusens utbredning under senare år påverkats av den ökande havsörnstammen. Vi vet att havsörnen ibland tar fångad fisk från gjusen och att arterna även konkurrerar om bon. Vi vill gärna ha in uppgifter som indikerar sådan konkurrens.

Notera under Kommentarer på Svalan eller rapportera till din lokala koordinator.

Inventera fiskgjuse i MOFs regi!

Mälardistriktet är ett av fiskgjusens kärnområden i landet, men vi har dålig koll på hur många par som häckar i Ekerö kommun. Låt oss försöka ändra på detta under 2013 och hjälpas åt att räkna paren på Mälardöarna. På årsmötet den 21 mars 2013 försöker vi dela upp kommunen mellan oss så att vi inte glömmer något delområde.

- Var också med att tippa hur många par som häckar – det följer vi sedan upp i höst!

Fåglar på Mälärörna

Årgång 13, 2012. ISSN 1650-982X

Redaktör: Jan Sondell

Layout: Bo Nielsen

Mälärörnas Ornitologiska Förening

Mälärörnas Ornitologiska Förening är en lokalförening av Sveriges Ornitologiska Förening. Verksamhetsområde är Ekerö kommun i Stockholms län.

Styrelse 2012

Ordförande: Urpo Könnömäki

Vice ordförande
och sekreterare: Jan Sondell

Kassör: Per Lönnberg

Övriga ledamöter: Linus Brobacke

Signe Hagerman

Mikael Nederman

Gigi Sahlstrand

Per Öhman

Suppleant: Marianne Dannbeck

Medlemskap & aktiviteter

Medlem blir man genom att sätta in 150 kr på pg 50 22 80-1 (familjemedlem och ungdom under 18 år 50 kr). Föreningen har ett aktivitetsprogram, inventerar häckfåglar och bedriver observationer vår och höst vid Svartsjöviken och ger ut en årsskrift som behandlar fåglarna i kommunen. Medlemmar kan även få ett nyhetsbrev med de senaste observationerna via e-post. Kontakta någon i styrelsen!

Föreningens hemsida finns på <http://www.mof-ekero.se/>

Rapportera dina observationer i Ekerö kommun på Internet! Gå till: <http://www.artportalen.se/birds/>
Ta del av andras obsar på Mälärörna! Gå till hemsidan eller till:

http://www.artportalen.se/birds/uttag_obslista.asp?kommunkod=0125&senasteveckan=true

Framsida: Lappuggla på Adelsö

Foto: Alar Broberg

Lappuggla på Ekerö – första fyndet på 140 år

Hasse Andersson

Lördagen den 3 mars 2012 var det äntligen dags för oss att åka ut till stugan på Adelsö för att sova över en natt. Vi hade tidigare endast gjort några dagsturer hit ut under vintern. Förhoppningar fanns att få höra kattugglan och i bästa fall även sparvugglan.

Lappuggla på Adelsö.

Framåt sen eftermiddag tog vi en promenad med öronen påkopplade för fågelsång. En koltrast sjunger en bit bort. Plötsligt flyger en uggla upp framför Birgit. Jag hann inte se den och vi konstaterade att det säkert var en kattuggla. Efter ett par minuter får jag se en stor uggla lugnt flyga framför oss med sikte på en gammal björk i hyggeskanten. Där slår den sig ner med ryggen mot oss. Hjärtat slår några extraslag då jag inser att det här inte är någon kattuggla. Ugglan vrider på huvudet och spanar på oss två med sina intensiva ögon. *Tita grå* har kommit till Adelsö!

Lappugglan tar åter till vingarna och sveper tyst iväg. Vi hittar den strax sittande i en annan björk. För att kunna dokumentera den oväntade gästen småspringer jag hem efter kameran medan Birgit håller span. När jag är på väg tillbaka med andan i halsen, ger Birgit mig ett tecken och pekar upp i ett träd. Där sitter ugglan nästan rakt ovanför Birgit och spanar förvånat! Helt förstummade står vi där och ser varandra i ögonen alla tre. Till slut får lappugglan nog och flyger över åkern och försvinner in i skogen. Glad att jag fått ugglan på bild går vi tillbaka hem och det är dags att larma ut fyndet.

Under söndagen gör vi eftersök i områdena kring Hagalund och Tofta. Urpo och Micke är ute tidigt, men ingen av oss får syn på ugglan. Två dagar senare

är Urpo och Micke Tydén ute på Adelsö igen och nu är lappugglan framme! Vi slår larm igen och nu startar invasionen av lappuggleskådare.

De närmaste veckorna är det säkert minst 500 personer som rör sig i området och så gott som alla får härliga obsar. Vid ett par tillfällen ses två individer samtidigt vilket gör att vi börjar fundera på häckningsmöjligheter. Under hela mars ses åtminstone den ena lappugglan dagligen, men sedan är det dags att byta jaktmarker. Resten av våren och sommaren visar sig de två lappugglorna i närheten av Charlottenlund och Stora Dalby. Runt våra marker vid Hagalund ser vi inte lappugglorna något mer.

Observationerna blir mer och mer tillfälliga och eftersök av boträd ger inget resultat. Fram till den 9 september observerades båda ugglorna vid Charlottenlund, men därefter har endast en setts i området. När MOF har exkursion den 28 oktober till Adelsö sitter lappugglan på en stolpe nära Charlottenlund. Det blir den sista rapporterade lappugglan från Adelsö den här gången. Att vi skulle få dessa fantastiska observationer av en så oväntad art i våra marker var riktigt härligt!

En baksida med en så här publikdragande fågel visade sig tyvärr. Eftersom de flesta vill ta bilen så nära ugglan som möjligt kördes skogsvägen upp mot Hagalund sönder. Årstiden var inte lämpad för denna trafik då tjälen höll på att gå ur marken. När vi satt upp en skylt vid stora vägen om att undvika bilkörandet blev det bättre, men även nu parkerade inte alla bilen vid stora vägen. Man hade inte tid att ta en promenad på ca 400 m.

Reds kommentarer till fyndet: I kommunen har förutom på Adelsö också lappugglor observerats på Lovön 16–23 april och 5–6 juni 2012. På Adelsö har lappugglor setts samtliga månaderna från mars till oktober 2012. I Stockholms län har enligt min grova bedömning utifrån Svalan ungefär ett 100-tal individer av lappuggla rapporterats under 2012. I hela Sverige stiger antalet till kanske 1 000 ugglor (2 350 rapporter på Svalan 2012

jämfört med 70 under 2011!) Relationen är dock inte riktigt rättvis eftersom häckande lappugglor inte redovisas på Svalan.

Enligt Ottosson (2012) finns ca 400 par lappugglor i landet, främst i norra Sverige. Även om alla dessa hade en bra häckningssäsong 2010 och 2011 har jag svårt att tro att de ugglor som setts under 2012 enbart kommer från dessa par. Troligen måste man gå utanför landets gränser för att hitta rekryteringsområden för de ugglor som sågs 2012. Svalan visar en tydlig koncentration av fynd längs landets östkust från Stockholms län och norrut. Riksmuseet har fått in hela 59 lappugglor under 2012. Andelen ringmärkta ugglor var 14 % under åren 1993–2011 mot bara 7 % under 2012. Alla märkta ugglor som lämnats in hade svenska ringar och alla utom en är både märkta och återfunna i Norrland. Troligen har alltså de flesta av de lappugglor vi sett i stockholmstrakten har östligt ursprung.

De lappugglor som nådde ner till sydöstra Sverige redan hösten 2011 möttes av rik tillgång på smågnagare. Detta ledde sensationellt nog till 2–3 häckningar våren 2012 (Åke Nilsson, Kalmar, muntligt).

Frågan är vad som kommer att hända i vårt område våren 2013. Söker sig ugglorna tillbaka till sina ursprungsområden eller försöker de häcka där det hållit till under 2012? Uppenbart fanns ju ugglor kvar både på Lovön och på Adelsö sommaren 2012. Att de inte försökte häcka då berodde troligen på det magra utbudet av smågnagare. Inte heller kattugglorna häckade i någon större utsträckning i kommunen 2012. Inför 2013 verkar gnagartillgången något större och lappugglorna har dessutom blivit ett år äldre. Det skulle inte förvåna mig om vi under 2013 kommer att finna några par häckande lappugglor i länet och kanske i kommunen som ett resultat av invasionen 2012.

Referens

Ottosson, U. et al. 2012 *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. Vilnius.

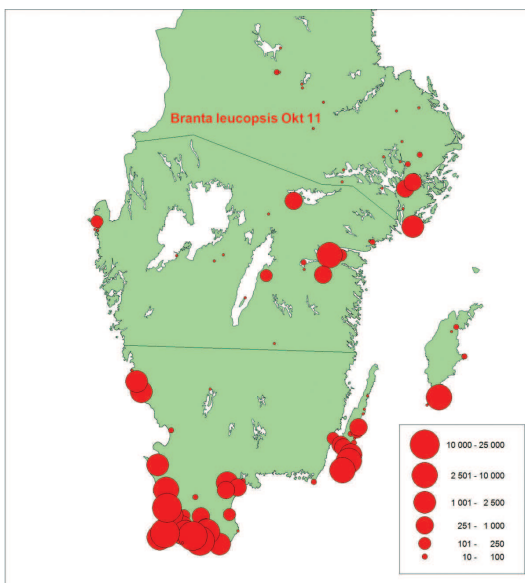
Den vitkindade gåsen är en vinnare!

Signe Hagerman

Den vitkindade gåsen är den fågelart som förekommer i högst antal i kommunen under september och oktober månader. Det är också den art bland gässen som ändrat sina rastningsvanor mest på senare år. Det var först på 1990-talet som arten kunde ses i större flockar på rastplatser i Sveriges inland. Tidigare uppträdde den främst på Öland och Gotland eller passerade snabbt genom Östersjön från sina häckningsplatser vid Norra ishavet.

Utbredning idag

Den vitkindade gåsen häckar på Grönland, Spetsbergen och i Norra ishavet och sedan ett par årtionden även omkring Östersjön främst i Skandinavien och Baltikum (Fox 2010, Könömäki 2011). De gäss som antingen häckar i Sverige eller rastar i Sverige på väg till eller från andra häckningsområden hör alltså till denna senare population. (Mullarney et al. 2009). "Våra" vitkindade gäss övervintrar i nordvästra Europa längs Nordsjökusten, medan de vitkindade från Grönlands och Spetsbergen främst övervintrar på Brittiska öarna (Fox 2010).

Figur 1. Vitkindade gåsens förekomst i oktober 2011 enligt Nilsson (2012).

Höststräcket

Populationerna som häckar vid Novaja Zemlja och omkring Östersjön uppskattades vid den senaste räkningen år 2009 tillsammans till 770 000 individer. På 1990-talet fanns i dessa områden 267 000 gäss (Fox 2010). Det har alltså skett en markant ökning vilken även speglas i statistiken över antalet rastande individer i Sverige. År 2011 nåddes den hittills högsta siffran under hösten i Sverige: 156 000 gäss räknades in under oktober månad (Nilsson 2010). Figur 1 visar var dessa flockar befann sig geografiskt.

Ser vi till Mälärörna är den vitkindade gåsen den fågel som är talrikast bland rapporteringarna under september–oktober. Drottningholms slottspark hyser ett stort antal rastande individer vid den här tiden. Runt parkens dammar ses ofta upp till tusen gäss dricka och putsa sig under dagtid. På morgon och eftermiddag födosöker de på åkarna. Mastområdet på Lovön och Svartsjövikens på Färingsö är två andra lokaler i kommunen som också drar till sig större grupper med vitkindade gäss. Toppnoteringen på Ekerö är enligt Svalan 2 700 rastande vitkindade i Drottningholm i oktober 2010. Se figur 2 för statistik över tre svenska lokaler åren 2002–2012.

Hjälstaviken i Enköpings kommun är en lokal som fågelvägen inte ligger särskilt långt från Ekerö. Viken drar till sig mycket stora mängder rastande fåglar. Här noterades 30 september 2012 cirka 10 000 vitkindade gäss, vilket var ett rekordantal. Som figur 2 visar har antalet rastande

Foto Göran Forsberg

Vitkindade gäss.

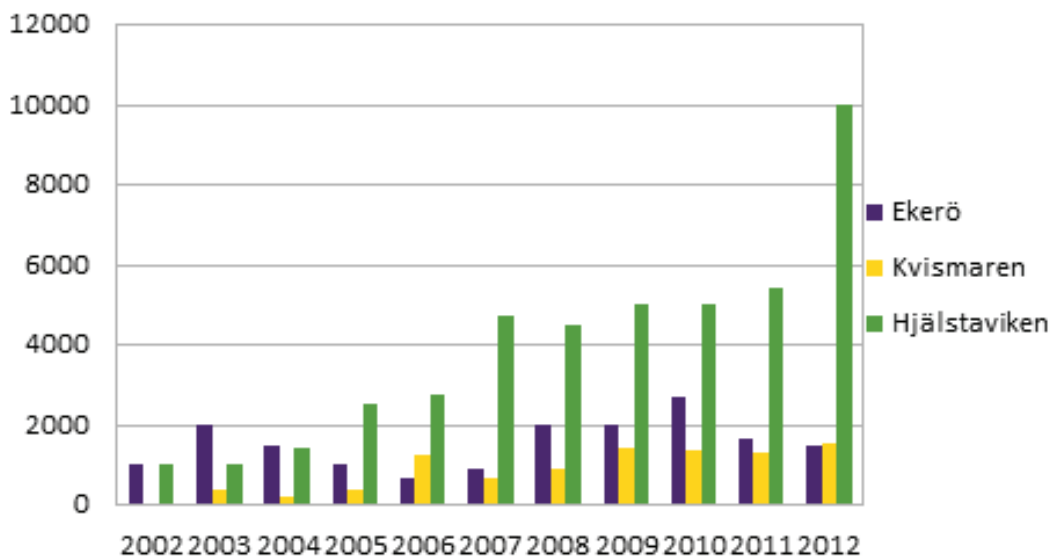
gäss vid Hjälstaviken stadigt ökat de senaste åren.

Den kända gåsrastplatsen Kvismaren, 16 km söder om Örebro, har också haft ett ökat antal gäss de senaste tio åren (figur 2). År 2012 slog de vitkindade antalsrekord, men ökningen de senaste fyra åren har varit liten. Bland ca 30 000 rastande gäss vid Kvismaren i november utgjorde de vitkindade ca fem procent.

På Ekerö, som ligger närmare de häckande fåglarnas utbredningsområde omkring Östersjön än de andra lokalerna, är ökningen inte lika tydlig. Det ska dock nämnas att antalet observationstillfällen på Ekerö är färre än på de övriga lokalerna, varför statistiken kan ses som något mindre tillförlitlig. Möjligen finns fler vitkindade gäss i kommunen än som rapporteras. Redan 2003 noterades 2 000 vitkindade gäss, betydligt fler det året än både vid Hjälstaviken och vid Kvismaren.

Vårflytten

Den vitkindade gåsen är, precis som många av de andra gässen, en tidigt anländande flyttfågel i Sverige. På Ekerö brukar de första individerna ses i mars. På våren vill de häckande fåglarna nå sina revir så fort som möjligt och rastar därför inte mer än nödvändigt på vägen. På hösten däremot samlas stora flockar gäss eftersom fåglarna inte har så bråttom tillbaka till vinterkvarteren. De behöver också äta mycket och fylla på fettdepåerna för att klara den kommande vintern. De stannar då relativt länge på platser som är trygga – alltså där inte jakt eller annan störning förekommer. Allt tillsammans gör att vi inte får så stora gåskoncentrationer på våren som på hösten.

Figur 2 Högsta antal enligt Svalan för rastande vitkindade gäss på tre lokaler under höststräcket mellan 2002 och 2012.

Häckningar i kommunen

Den tidigaste rapporten på Svalan om häckning i Ekerö kommun är från Kyrkpölen på Adelsö så sent som 1999. Det är också enda gången en häckning kunde konstateras där. Det är i området kring Lovön och Kärsön som säkra lokaler finns för häckning av vitkindade gäss. Ett exempel är Fiskarholmen, en liten holme i Fiskarfjärden mellan Lovön och Kungshatt, där ruvar 5-10 par varje år. Det finns ett antal andra lokaler där häckningar också sker regelbundet, vanligen bergiga öar omkring Lovön som liknar Fiskarholmen. När ungarna kläckts drar de flesta paren dock till Drottningholm, som är den plats där de största ansamlingarna vitkindade med ungar finns.

Sammanfattning

Under de senaste 10-15 åren har den vitkindade gåsen etablerat sig som häckfågel i Ekerö kommun. Uppfödningen av ungar i Drottningholmsparken har även medfört att området

numera fungerar som rastplats för mer än 1 000 fåglar varje höst. Det ska bli spännande att följa artens fortsatta expansion. Att den vitkindade gåsen för närvarande är en vinnare när det gäller populationstillväxt står helt klart.

Litteratur

- Fox, A.D. et al. 2010. Current estimates of goose population sizes in western Europe, a gap analysis and an assessment of trends. *Ornis Svecica* 20:115-127.
- Könnömäki, U. 2011. Gässen på Mälärörarna. *Fåglar på Mälärörarna* 2011, 12:9-13.
- Mullarney, K, Svensson, L & Zetterström, D. 2009. *Fågelguiden*. Trento.
- Nilsson, L. 2012. Internationella gåsinventeringarna i Sverige. *Fågelåret* 2011, s. 33-44, Halmstad.

Nyanläggning av vadarlokal på Mäläröarna?

Jan Sondell

Ekerö kommun har omväxlande natur och det finns många fina fågellokaler av olika slag. En typ som saknas är dock en våtmark med grunt vatten lämplig för vadares rastning och häckning. Vi vet att över kommunen pågår vår och höst ett mycket individrikt sträck av vadare. De flyger från Nordsjön upp till arktiska tundran och motsatt väg på hösten. Sträcket sker oftast på så hög höjd att vi ser mycket litet av det från marken. För att flockarna ska rasta under flyttningen kräver de större vadararterna (spovar, kustpipare m.fl.) reaktivt stora öppna ytor (helst 25–50 hektar) med ingen eller kort betad vegetation.

Biotoper

Vid dagens insjöstränder med liten vattenamplitud och inget bete möter oftast en kant av högvuxen vegetation (bladvass, starr eller jättegörö) vattnet. Och innanför vassen saknas blåbård, något som kan uppstå om strandängarna betas. Inga vadarfåglar trivs i den miljön och därför är också rastande vadare numera ovanliga i kommunen. I samband med restaureringarna vid Svartsjöviken uppstod under några år relativt lämpliga områden men som nu nästan har växt igen. Det är relativt enkelt att skapa en fågelsjö genom att dämma en grund vik eller våtmark och där hålla ett vattenstånd på 0,3–1,0 meter. På en sådan åtgärd svarar en rad simänder, doppingar och andra våtmarksfåglar och biotopen håller sig tämligen stabil under ett antal år. Svartsjö Dämmer är exempel på en sådan lokal där det dessutom nästan saknas fisk (på grund av syrebrist vintertid). Insektproduktionen blir god på en sådan lokal och gynnar många andarters ungar.

Att åstadkomma en strandäng med vattenstånd från 0,0 till 0,3 m som är lämplig för vadare är betydligt svårare eftersom den biotopen måste skötas löpande för att hålla sig öppen, annars växer den snabbt igen med högvuxen vegetation. De verktyg man har är:

- Betesdjur
- Mekanisk bearbetning som fräsning och slätter (inklusive slätter efter betet på hösten)
- Vattenståndsvariationer inklusive ispåverkan

För att hålla vegetationen på en sådan nivå att vadarna trivs behövs grovt räknat ett betesdjur per hektar. Man behöver dessutom tillgång till djur av köttraser som har lättare att gå ut i sankta betesmarker, t.ex. Highland cattle eller Angus. Dessa djur måste sedan hysas och utfordras över vinter i en hage och med vindskydd som godkänns av jordbruksverket. Det behövs helst tillgång till en gammal ladugård någonstans på öarna.

Idag finns maskiner som kan köra även på blött och mjukt underlag. För de djupare och vegetationslösa partierna behövs dock dyra specialmaskiner. Slutligen några ord om vattenståndet. Alla tänkbara lokaler påverkas av Mälaren och någon invallning planerad inte, åtminstone inte i ett första skede. Vattenståndet varierade 2012 i Mälaren mellan ca +0,25 m och +0,6 m. Amplituden var alltså som mest 0,35 m men större delen av året var variationen bara 0,10–0,15 m. Det betyder att vi inte kan räkna med mycket hjälp av vattenståndet för att hålla nere vegetationen på en vadarlokal.

Möjliga lokaler

Det viktigaste kravet på en lämplig betad våtmark för vadarna är storleken. Om vi ska få större vadare att rasta eller häcka bör arealen var minst 25 hektar, gärna 50 ha. Vidare bör det finnas anslutande lite högre mark, både för djur och för att få variation och häckplatser vid högvatten. Nedan listas några lokaler som är tänkbara på Mäläröarna och deras respektive för- och nackdelar.

Åkermarken vid Svartsjö dämme

Areal är ca 15 hektar. Idag är området åkermark utom en mindre sankare del intill dämnet. Möjligt finns att reglera vattnet och hålla ett högre vattenstånd än idag. Redan nu finns på våren före sådd och på hösten efter skörd mycket fåglar på denna åker. Tofsvipan häckar med 10–20 par. Här höll t.ex. den berömda stäppvipan till i sällskap med några hundra tofsvipor och när dämnet var nyanlagt häckade ett år dammsnäppa i åkerkanten.

Malmviks strandängar

Även vid Malmvik finns en strandäng och åkermark som periodvis är översvämmad. Då rastar en del vadare och flera par tofsvipor häckar. Arealen är ca 20-25 hektar. Lokalens stora nackdel är att den ligger längs den hårt trafikerade Ekerövägen. En stor kraftledning går också genom området vilket är mindre fördelaktigt om naturvårdsåtgärder skulle locka till sig fler fåglar.

Menhammarsviken

Längs Menhammarsvikens västra strand finns idag ett 40–50 hektar stort område. Slyskog av

al och björk har börjat växa upp på en tredjedel av området. Här skulle en fin vadarlokal kunna anläggas, området är stort och inga störande aktiviteter finns i grannskapet.

Fortsatt planering

Som framgått är frågan om en vadarlokal på Mälärörna fortfarande på idéstadiet. Näst steg blir en noggrannare fältrekonosering för att undersöka de paraktiska förutsättningarna och sedan göra en studieresa till andra likande lokaler. Viktigt är då att besöka platser med liknade hydrologi (ej vattenreglerat strandområde intill sjöstrand vid fiskrik sjö, exempelvis Roxen eller Tysslingen). Efter detta är det dags att upprätta ett förslag till utförande som kan presenteras kommun och markägare.

Förutom istandsättningsåtgärder och investering i betesdjur och vinterviste för dessa kräver en våtmark av detta slag viss skötsel i form av mekanisk markbearbetning, kanske av en tredjedel av arealen årligen. Istandsättningen borde kunna ske som ett LONA-projekt där staten betalar 50 % av kostnaden och den övriga fördelas på donationer, kommunbidrag och ideellt arbete.

Foto: Thomas Johansson

Vy från Svartåmyrningens naturreservat vid sjön Roxen. Notera att marken är väl betad ända ut i vattenkanten.

Vinterfåglar inpå knuten 2013

Gigi Sahlstrand

Gigi Sahlstrand, Svartsjö som ingår i SOFs "Fågelintressekommitté" har här sammanställt resultatet av vinterfågelräkningen 2013 i Ekerö kommun. Pilfinken vann med 846 sedda fåglar eller i genomsnitt 8 fåglar per fågelbord. I genomsnitt redovisades 45 fåglar per fågelmatning.

För åttonde året i rad anordnades Vinterfåglar inpå knuten, en fågelräkning på det egna fågelbordet. Det är ett arrangemang som drivs av Sveriges Ornitologiska Förening (SOF). Den kom till 2006 och var ett initiativ av Fågelintressekommittén som hade bildats i SOF, detta för att öka fågelintresset i Sverige och göra folk medvetna om att Sveriges Ornitologiska Förenings fanns och vad deras verksamhet handlar om. Från dåvarande 10 000 medlemmar är man nu uppe i 16 000 medlemmar. En viktig orsak är just Vinterfåglar inpå Knuten, som i år engagerade över 20 000 svenska hushåll, nytt rekord alltså!

En faktor som i hög grad påverkar fågelförekomsten på vintern på är vädret. Den innevarande vintern 2012/2013 inleddes med en mycket mild novembermånad. Därpå följde en kall december

med bitande frost långt ner i Europa. Drygt tre fjärdedelar (77 procent) av alla arter i resultatlistan har nämligen minskat i antal jämfört med förra året. Framtiden får utvisa om detta är just en tillfällig minskning föranledd av vintervädret eller en pågående trend.

Hur går räkningen till? Vinterfåglar inpå Knuten genomförs sista helgen i januari från fredag till och med måndag. Man ska räkna hur många fåglar man ser av respektive art. Man kan exempelvis räkna under en timme och skriva upp och rapportera det högsta sammanlagda antalet individer per art. Ser du 5 talgoxar, sedan 8 och sedan 6 så är det 8 som ska rapporteras. Man kan räkna under vilken dag/dagar som helst under räkningsdagarna. Det är dock viktigt är att du försöker använda samma metod varje år

Tabell 1 Summerat antal fåglar av olika arter

Fågelart	Totalt antal fåglar	Antal per mat-plats
Pilfink	846	7,8
Talgoxe	596	5,5
Blåmes	502	4,6
Koltrast	416	3,9
Grönfink	348	3,2
Gulspurv	312	2,9
Skata	223	2,1
Domherre	182	1,7
Gråspurv	173	1,6
Kaja	148	1,4
Nötväcka	141	1,3
Steglits	101	0,9
Grönsiska	89	0,8
Kråka	81	0,8
Stjärtmes	78	0,7
Sidensvans	77	0,7
Större hackspett	75	0,7
Bofink	66	0,6
Nötskrika	63	0,6
Björktrast	53	0,5
Entita	51	0,5
Stenknäck	50	0,5
Bergfink	38	0,4
Gräsand	38	0,4
Svartmes	38	0,4
Talltita	22	0,2
Tofsmes	18	0,2
Fasan	16	0,1
Gråsiska	15	0,1
Sparvhök	13	0,1
Mindre hackspett	9	0,1
Rödhake	7	0,1
Rödvingetrast	7	0,1
Korp	6	0,1
Svarthätta	3	0,0
Ringduva	2	0,0
Gärdsmyg	1	0,0
Summa	4904	

du deltar. Tanken med att man även har med två vardagar är att få förskolor, fritidshem och skolor att engagera sig. Man behöver definitivt inte vara ett fågelproffs för vara med! Är det arter man inte känner igen så hoppa över dem. Det finns mycket information att läsa om när det är dags på SOFs hemsida, www.sofnet.org.

Allt flera svenskar upptäcker glädjen med att ha en fågelmatning. Det är inte enbart för att hjälpa fåglarna som vi fyller på fröautomater och hänger ut talgbollar. Det är även i hög grad för att förgylla vinterdagarna för oss själva! Det är spännande och intressant att följa livet på fågelmatningen!

Årets räkning blev succé på Mälärörarna! Vid start 2006 lämnades 35 rapporter in från vår kommun, förra året 67 stycken och i år 108 stycken! Det gjorde att vi blev 3:e bästa kommunen att rapportera in av de 26 kommunerna i Stockholms län. Ett bidrag till den stora ökningen kan vara att tidningen Mälärörarnas Nyheter, som uppmärksammade om att aktiviteten skulle gå av stapeln.

Som förra året blev pilfinken den talrikaste arten hos oss, till skillnad mot övriga landet där talgoxen blev den sammanlagda vanligaste. Talgoxen har haft första platsen i alla år när alla Sveriges rapporter summeras. Det blev 37 olika arter som rapporterades in från vår kommun och från varje fågelbord rapporterades i genomsnitt 45 fåglar. Det är förvånande att se att hela 9 mindre hackspettar rapporterades, det är en art som ses mycket sällan vid fågelbord. Är det så att de har felbestämts, precis som troligen rödvingetrasten (kan förväxlas med björktrast) och svarthättan (förväxlas med entita eller talltita)? De är mycket ovanliga under vinterhalvåret. Men men, det spelar egentligen inte så stor roll, felen kommer framtida analyser att sålla bort. Det är kanske lika viktigt att vi gläds åt våra fåglar, oavsett vilka arter det är och inte glömmar bort att rapportera. Törs vi hoppas på 150 rapporter nästa år från Ekerö kommun? Hjälp till och sprid informationen! Framför allt vore det kul att få med förskolor och skolor!

Hökarnas vinterjakt

Jan Sondell

Sparvhök och duvhök är faror övervintrande fåglar påverkas av och som bidrar till att sänka överlevnaden. Nedan listas några erfarenheter från vintern 2012–2013 i anslutning till en tomt på Ekerö. Det kan vara svårt även för en duvhök att hitta lämpliga byten kalla vinterdagar.

Sparvhöken jagar småfåglar

Det är inte bara tillgången på regelbunden fågelmatning som är viktig för våra småfåglar när vintern är kall och snöig. Det gäller också att klara sig från sparvhöken. Hösten och förvintern 2012 var sparvhöken dock ovanlig vid min fågelmatning och ofta fanns ett 50-tal pilfinkar och kanske 20–30 andra fåglar av olika arter väl samlade. I slutet av januari dök så en ung sparvhök upp och har sedan dess varit på besök nästan dagligen. Småfågelantalet minskade drastiskt och när detta skrivs i slutet av februari finns bara 10–15 pilfinkar och enstaka andra fåglar kvar. Det märks tydligt att fåglarna är rädda. Vid minsta rörelse inomhus flyger de upp från marken.

Foto Jan Sondell

Sparvhöken spanar efter pilfinkar i rododendronbusken nedanför.

Det verkar dessutom som fönstren i huset hjälper sparvhöken att lyckas med jakten. Ibland hör man en fågel dunsas i och tittar man ut är det nästan alltid sparvhöken som skrämt fågeln mot fönstret. Nu senast slog sig en pilfink sanslös efter att ha blivit skrämmd ut ur stora rododendronbusken. Den låg avsvimmat på marken och plockades genast upp av höken. Annars är det mycket ovanligt att pilfinkar krockar med fönstren. När höken sedan ätit sitter den gärna kvar i busken och smälter maten i timmar.

Duvhöken försökte ta kattuggla

Duvhöken är också ett hot mot de större fåglarna. Varje vinter brukar en duvhökhona plocka ett par tre gräsänder. Efter några raider byter änderna taktik och kommer bara till matningen på natten. Spåren i snön avslöjar att de varit här.

I vinter har det inte funnits så många änder att jaga eftersom kanalen i Tappström varit tillfrusen och änderna troligen dragit till Strömmen i Stockholm. Men även duvhökar behöver mat. I gryningen den 16 februari stördes vi vid frukostbordet av hjärtskärande uggleskrin. När vi tittade ut satt en duvhökhona på en kattuggla i snön på gräsmatten. Höken lyfte dock när vi rörde oss i fönstret och kattugglan hoppade och flaxade från platsen. Jag gick ut

Foto Jan Sondell

Duvhökhonan är tillbaka vid 14-tiden och spanar efter kattugglan

och schasade in ugglan i granhäcken och trodde därmed att den skulle få ta igen sig i skydd.

Men en stund senare kom duvhöken igen, letade på ugglan och flyttade den i ett par etapper ut på isen, en sträcka på ett hundratal meter. På isen utbröt slagsmål och jag måste gå ut och rädda ugglan. Den transporterades med djurambulans till Roslagstulls djursjukhus där man konstaterade att den var så gott som oskadad (om man inte räknar de två vingpennor och hundratals dun som höken börjat plocka av den ännu levande fågeln). Ugglan vägde 540 gram vilket är normalvikt. Ewa Kirkegaard (se Fåglar på Mälärörna 2009) ringde och berättade att hon aldrig haft en piggare uggla som konvalescent. Den fick antibiotika och åt och drack men fick stanna inburad tills penicillinuren var över. Nu är den släppt i närheten av fyndplatsen och har återtagit sin favoritplats dagtid i en stor ek.

Hur ska man egentligen tolka det inträffade? Först fångar jag med lätthet in ugglan och sedan finns den så gott om oskadad. Jag tror att det sämsta ugglan kunde göra med duvhöken i närheten var att börja flyga över isen. Då hade höken

slagit den direkt. Dessutom var väl ugglan något omtumlad av hökens tidigare behandling. Höken dödar normalt bytet genom att klämma in klorna i offrets kropp och punktera lungor och luftsäckar. Tydligt hade höken inte kommit åt att göra detta. Ugglan lyckades med sina klor hålla höken på visst avstånd och klarade sig tack vare detta. Kattugglor med vassa klor är nog inte heller ett så vanligt byte för en duvhök, även om den är dubbet så stor.

Hökjakten på vintern gör oss åtminstone engagerade. På sommaren sker jakten mer i det fördolda. Egentligen ska väl naturen få sköta sig själv – men det var svårt att låta bli att rädda revirugglan som ropat nästan varje morgon då jag hämtade tidningen och rastade hunden.

Foto Jan Sondell

Kattugglan är återkommen till favoritträdet den 27 februari.

Storvadare på Mälaröarna

Urpo Könnömäki

Gemensamma drag

Vadarna utgör en artrik grupp av långbenta fåglar som mest ses nära vatten, t.ex. vid havsstränder, sjöar, kärr och myrar. Några har dock anpassat sig till torrare biotoper. På flyttning och om vintern ses de ofta i stora, täta flockar på ebbstränder, dy- eller tångbankar. De delas in i flera familjer, varav två är särskilt artrika: dels pipare och vipor Charadriidae, dels snäppor m.fl. Scolopacidae. Vadarna är nära släkt med labbar, måsar, tärnor och alkor, vilka alla hör till samma stora fågelordning, Charadriiformes. Vadarnas föda utgörs av insekter, maskar, blötdjur och kräddjur, ibland även växtdelar och småfisk.

Boet är vanligen bara en grund fördjupning i marken, och den ruvande föräldrafågeln förlitar sig på antingen kamouflagetecknad dräkt eller äggfärg. Ungarna är duntäckta när de kläcks och lämnar genast boet, rätt snart kan de flesta söka föda själva. De vaktas av antingen av båda föräldrarna (vanligast), bara av honan (brushane, dvärgbeckasin, dubbelbeckasin, morkulla) eller

bara hanen (rallbeckasin, fjällpipare, skärnsnäppa, svartsnäppa, simsnäpporna). Hos de arter där båda föräldrafågeln vaktar ungarna är det vanligt att honan lämnar kullen innan ungarna blivit helt flygga, medan hanen stannar kvar längre.

Den stora familjen Scolopacidae rymmer 51 av områdets vadararter. Här återfinns så välkända grupper som Calidris – snäpporna, spovarna, beckasinerna, storvadarna eller storsnäpporna (främst av släktet Tringa) och simsnäpporna. De flesta häckar i Nordeuropa och i Sibirien, ofta på kala, karga hedar i fjällen, på myrar eller på tundran. I övriga Europa ses de mest under vintern eller på höst- och vårflyttningen, då de rastar i flockar vid stränder och våtmarker.

Artvis genomgång

Grönben *Tringa glareola* (130 000 häckande par enligt Fåglarna i Sverige) Längd 18–21 cm, vingspann 35–39 cm. Allmän till tämligen allmän vid starrmyrar i hela Norrlands skogsland, även i fjällens björkskog. Häckar som regel i

starrtuva (undantagsvis dock i gamla trastbon som skogssnäppan). Rastar i maj och juli–aug. (sept.) täml. allmänt t.ex. på slättsjöarnas starrmader och vid grunda havsstränder, ofta i flockar på 10–20 ex. Liknar närmast skogssnäppan, ryggsidan är inte så mörkt brun och dessutom tätt och ganska grovt ljusprickad, övergump/stjart inte lika kritvita, bröstets spräcklighet tonas ut nedåt kroppsidorna är förhållandevis ljusa. Benen är grågröngula. Locklätet är en ivrigt upprepad fyllig vissling,

Foto Christian Ljunggren

Grönben med skogssnäppa i förgrunden.

”jiff-jiff-jiff”. Spelläte ett snabbt och vackert klingande joddel, ”lyllti- lyllti-lyllti...”. Varnar ”kipp- kipp”. Vanlig gäst även på Mälärörna t.ex. vid Svartsjövik. Övervintrar i Västafrika. Skogssnäppa *Tringa ochropus* (42 000 par) Längd 20–24 cm, vingspann 39–44cm. Häckar tämligen allmänt till sparsamt i slutna skog med tjärnar och småkärr. Läger äggen i gamla trast-bon. Kommer tidigt om våren, vid islossningen. Honorna sträcker söderut tidigt, redan i juni. På sträck ensam eller 2–3 ex. tillsammans, aldrig i flockar som grönbena. Rastar vid dammar, diken och åar. Liknar grönbena men är något kraftigare och mer bredvingad, är mer kontrastrikt mörkbrun/vit, ryggidan sålunda mörkare brun (helt små ljusa prickar) med vitlysande gump/stjärt, undersidan vit med skarpa gräns mot spräckligt bröst. Brunsvarta vingundersidor. Ben grågröna, inte fullt så långa som grönbena, fötterna sticker ut högst obetydligt bakom stjärten i flykten, ser avklippt ut baktill (grönbena: tillspetsad). Lockläte ett tunt men klart och klingande ström av gälla ”tluitui-tluitui-tluitui...” eller ”titui-titui-titui...” med inledning och inpass av varningslätet ”titt-titt-titt-titt...”. Rätt så allmän på Mälärörna. Övervintrar normalt i sydvästra Europa. En del fåglar fortsätter till Afrika.

Rödbena *Tringa totanus* (20 000 par) Längd 24–27 cm, Vingspann 47–53 cm. Vanligast i fjällen. Finns även på vissa strandängar men häckar även i skärgårdarna. Vanligast vid kusten också på sträck, fränst i små grupper. Tämligen

enahanda gråbrun med röda ben (mer orangeröda hos ungfågeln; jfr brushona, ung svartsnäppa!). I flykt genast igenkänd på breda vita band längs vingarnas bakkant, lyser på långt håll liksom vit gump/stjärt. Lockar klangfult, fylligt, vemo-digt ”tjuhdu, tjuhdu”, spelar ljudligt ”tylle-tylle-tylle-...-tju-tju-tju-...vyllev-vyllev- vyllev”. Varnar enerverande ihärdigt, hängande över fridstöraren: kipp-kipp-kipp-...”. Häckar årligen i Svartsjövik med något par. Övervintrar i syd-västra Europa och Västafrika.

Svartsnäppa *Tringa erythropus* (6 000 par) Längd 29–33 cm. Häckar sparsamt vid lapska myrar, främst i barrskog längst i norr. På sträck på slätt-sjöarnas svämängar och i kusternas grunda vikar, enstaka eller i grupper. Går långt ut i vattnet, simmar bitvis. Flykt snabb, energiskt klippande. Sommardräkt sotsvart, omiskännlig. Ben rödaktigt svarta. Ungfågeln bruna och bjärt rödbenta som rödbena men är större, slankare, har längre ben och näbb (som är täml. smal, rak med aning nedböjd yttersta tipp), är livligare i aktionen (ofta skygga), saknar vingband, har typiskt smal vit ”gli-pa” på bakryggen ovanför mörkare stjärt (gäller alla dräkter), har kontrastrikare ansikte (vitt band framför ögat) samt mer tvärvattrade kroppsidor. Vinterdräkt liknande men mer gråvit. Lockläte en snärtig vissling, ”tjuitt”. I uppflog hörs ibland skrockande ”ke, ke”. Spelläte ”trruih-etrruih-e”, malande. Varnar snabbt, torrt, hårt ”kekeke”. Sommargäst vid Svartsjövik. Övervintrar i södra Europa och Afrika.

Foto Torbjörn Skagedal

Gamla glutt- och svartsnäppor den 30 juli. En svartsnäppa har börjat rugga kraftigt.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia* (29 000 par)
Längd 30–34 cm, vingspann 55–62. Häckar främst i gles, högåldrig, torr tallskog med närhet till myrar eller vattendrag. Rastar under flyttning till Afrika (mest maj och juli-aug.) vid slättsjöar och flacka kuster, oftast enstaka eller i glesa små grupper. Livfull; kan bl.a. ses springande jaga fiskyngel. Vår största och kraftigaste *Tringa*. Näbb jämförelsevis grov, något uppåtböjd. Hals tämligen ljus, vingar mörkt gråbruna, stjärt/gump vitlysande, det vita går upp i en bred kil på ryggen. Locklåtet är en kraftfull tretonig vissling, ”tju-tju-tju” (kan slå över; ”kri-kri-kri”). Spelet, i hög berg- och dalbaneflykt, ett taktfast ”kluvy-kluvy-kluvy-...”. Varnar ”kjukjukju...”. Årlig gäst vår och höst vid Svartsjöviken. Övervintrar i Afrika.

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis* Längd 22–25 cm, Häckar på öppna, sankta mader och myrar i flack terräng, såväl på stäpp som i taiga. Tycks expandera västerut. Passerar sydöstra Europa på sträck. Rastar helst i inland, vid gölar, svämningar o.d. Något större än grönnenan, tydligt mindre än röddenan. Slank. Benen uppseendeväckande långa, sticker i flykten ut ett gott stycke bakom stjärten. Näbb påtagligt tunn, täml. lång, så gott som rak (aning uppåtböjd). Teckningen lik gluttsnäppans: täml. ljus hals, brunaktig rygg/vingovansida (utan grönnenans ljusa prickar, men om sommaren med svarta fläckar som brushona), vit på gump och i en kil uppåt ryggen. Vit panna i vinterdräkt. Låten ett röddenelikt ”kju”, ofta dubblerat, samt snabbt drillande räckor, ”kjujuju-ju...” och spelet: ”kutyu-kutyu-kutyu...”.

Foto Lars Friberg

Dammsnäppa i Svartsjö dämler 2005.

År 2005 inträffade en ornitologisk sensation i kommunen, då ett par dammsnäppor beslöt sig för att häcka i det nyanlagda Svartsjö Dämme. Alldeles särskilt roligt var att häckningen gick så bra att tre ungar blev flygga – det är andra gången i Sverige något sådant har hänt. Hela häckningsförloppet från ungarnas kläckning tills de blivit flygga kunde dessutom studeras på nära håll från utsiktsskullen vid Dämnet. Dammsnäppan har inte visat sig i kommunen varken före eller efter häckningen på Mälärörna. Läs hela artikeln i Fåglar på Mälärörna 2005.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos* (110 000 par) Längd 18–20 cm, vingspann 32–35 cm. Häckar vid öppet vatten i skog, helst med steniga, grusiga stränder, vanligast vid klarvattensjöar och åar i skogslandet, vidare vid kuster, i skärgårdar och upp i fjällbjörkskogen och fjällen. Sommargäst (mest maj- aug.), övervintrar främst i Afrika. Flyttar enstaka eller i små sällskap, oftast om natten, avslöjas då av locklätena. Boet är en grund bale i vegetation nära vattenlinjen, vanligen i skog. Känns igen på beteende och form innan man ser dräkten: en medelstor vadare med horisontell, lätt hukad ställning, kort hals men lång stjärt och lätta korta ben som konstant gungar upp och ned med bakkroppen när den går, speciellt efter varje snabb rörelse eller då den just landat; flyger lågt utmed vattenytan med vingslag i snabba pulserande serier av lösta av blinksnabba pauser, varvid vingarna hålls stelt nedåtkupade. Stående fågel är brun ovan med tydlig vit glipa upp mellan vingknogen och välvgränsade bruna brötsidan. Ben brungrå med grönaktig eller mattgul ton. Talför. Lockläte en snabb räcka klara, mycket ljusa visseltoner som faller litet i tonhöjd, ”hiidii-dii-dii-dii”. Varnar med utdragna, raka, pipiga visseltoner, ”hiip”. Sång (ofta i spelflykt tätt över vattnet) en rytmiskt upprepad, ljus, kvittrig strof. ”svididih-dide-svididih-dide-svididih-dide...”. Rätt allmän på Mälärörna. Häckar på steniga strandpartier vid Mälarens stränder. Övervintrar i syvästra Europa och i Västafrika.

Tereksnäppa *Xenus cinereus* Längd 22–25 cm. Häckar i taigans lågland vid åar och klarvattensjöar; även i hamnar och invid pappersmasseindustrier med flytande timmer.. Boet är en bale dold i kort vegetation. I formen ungefär som en stor drillsnäppa men har mycket lång, uppåtsvängd näbb. Gungar ibland på bakkroppen och har för vana att plocka insekter från ytan under kvicka ruscher. I flykten lyser breda vita vingband, nästan som hos en rödbena (men litet smalare och kontrasterande). Ljusgrå ovan inklusive övergump och stjärt, grå på bröstet med mörk vingknoge och (bara hos adult i sommardräkt) långa svarta längdstreck på skuldrorna. Näbb svart (adult sommar) eller med matt gul eller orange bas. De korta benen är smuts gula, klargula eller (hos adulta) ofta orange. Lockar i flykten med en snabb serie av 2–5 korta visseltoner, ett ljust klingande ”vyvyvy”, litet småspovslikt men mjukare. Sång en oftast trestavig fras med rullande ton som upprepas flera gånger i lugnt tempo, t.ex. ”ka kly-rrii, ka kly-rrii, ka kly-rrii, ...”, rätt likt sången av tjockfot. Övervintrar i Afrika, Asien och Arabien. Rastar under flyttning ofta vid långgrunda kuster; sällsynt i västra Europa

År 2012 gjordes 4–5 fynd av arten i Sverige från Norrbotten till Skåne så förhoppningsvis kommer vi att se den första tereksnäppan inom den närmaste framtiden här på Mälärörna. Möjligheten finns!

Referenser

- Delin, H, Svensson, L. 1989. Färgfotoguiden över alla Europas fåglar. Bonnier A.
- Fransson, T et al. 2008. Svensk ringmärkningsatlas. Halmstad.
- Mullarny, K, Svensson, L & Zetterström D. 2009. Fågelguiden. Vicenza.
- Ottosson, U et al. 2012. Fåglarna i Sverige. Utgiven av SOF. Vilnius.

Häckfågelinventeringar i Svartsjö 2012

Urpo Könnömäki

I Svartsjöviken har nu de häckande våtmarksfåglarna inventerats under tretton år, 2000–2012. Sammanlagt 60 revir av 11 olika arter har noterats 2012, vilket är en liten ökning. I Svartsjö dämme som ligger alldeles intill har inventeringar gjorts i nio år, 2005–2012. Resultatet är där lite sämre än fjolårets. För övriga fågeliakttagelser hänvisas till "Observationer i Ekerö kommun 2012", sidan 20.

Svartsjöviken

Som en aktivitet i arbetet med "Projekt Svartsjöviken", vilket bl a innefattar restaurering av våtmarksbeten vid Svartsjöviken har den våtmark-sanknutna häckfågelfaunan i Svartsjöviken inventerats med början 2000. Här ska inventeringsresultaten för det trettonde året, 2012 redovisas.

Fältarbetet har i huvudsak utförts av författaren. Under perioden april – maj 2012 gjordes 5 besök. Som huvudmetod räknas antalet par som bedömdes hävda revir, men iakttagna bon och ungvullar kompletterar observationerna. En svårighet ligger i att skilja rastande fåglar från revirhävdande par. Vidare kan det vara mycket svårt att separera häckande par från yngre fåglar som finns i området men inte häckar, detta gäller främst gässen.

Vid varje inventeringstillfälle har förekommande fågelarter antecknats på en specialkarta i skala ca 1:5 000. Häckfågelinventeringen har kompletterats med iakttagelser som rapporterats på Svalan. Inventeringsresultatet framgår av tabell 1. De osäkerhetssiffror som anges i det följande är subjektiva bedömningar. Inventeringsresultatet framgår i tabell 1. Här följer kommentarer per art.

Skäggdoppning Ett par häckade i viken och 2 stora ungar noterades.

Knölsvan Ett bo byggdes i södra delen av viken. 5 ungar observerades.

Grågås Nästan omöjligt att lokalisera bon, då dessa läggs dolt i vassen och häckningen startar

mycket tidigt. Tre par med ungar kunde iakttagas i viken. De höll sedan till i Svartsjö dämme.

Kanadagås Normal förekomst. Osäkerheten är ca ± 2 par.

Gräsand Arten noterades i samma omfattning som under 2011. Antalet redovisade par har en osäkerhet på ca ± 3 par. Ungarna har förflyttats till Dämmet.

Snatterand Enstaka fåglar syntes i viken.

Skedand Enstaka fåglar syntes i viken.

Årta Inga fåglar syntes i viken i år.

Knipa Hur många par som verkligen häckar är osäkert. Noterat antalet par (5) har en osäkerhet på ca ± 1 . Ungar sågs i dämmet.

Storskrake Svårt att veta hur många storskrakar som häckar. Fyra par med ungar.

Vattenrall Hördes vid dikesmynningarna på östra och västra sidan.

Sothöna Den vanligaste vattenfågeln. Antalet par (10) har en osäkerhet på ca ± 4 .

Tofsvipa Uppskattningsvis 10 par höll till främst på mader och omgivande betesmark. I vilken utsträckning de häckade är osäkert.

Rödbena Fåglar fanns tidvis i sydöstra delen av viken. Ingen konstaterad häckning.

Enkelbeckasin En mycket svårinventerad art som trivs bäst i lite mer högväxt madvegetation.

Brun kärrhök Ett par höll till i området.

Gulärla Cirka 6 par fanns på sydöstra sidan.

Ängsfiplärka Oförändrad jämfört med fjolåret.

Buskskvätta Oförändrad jämfört med fjolåret.

Tabell 1 Antal par eller revir av fågelarter knutna till Svartsjöviken 2005–2012.

Arter	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Kommentarer 2012
Skäggdopping	1	1	1	1	1	1	1	1	Två ungar sågs
Knölsvan	1	1	1	1	1	1	1	1	Fem ungar sågs
Grågås	4	4	3	3	4	3	3	3	Tre par med ungar
Kanadagås	5	6	5	6	5	5	4	6	Ungar sågs
Rördrom	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gräsand	10	10	10	9	10	9	10	10	Ungar sågs
Kricka	0	0	0	0	0	0	0	0	
Snatterand	1	1	1	1	0	1	0	0	
Skedand	1	0	1	1	0	0	0	0	Enstaka fåglar
Knipa	3	4	4	3	3	4	4	5	5 par med ungar
Storskrake	2	2	3	2	3	3	4	4	4 par med ungar
Vattenrall	3	3	3	3	3	3	3	3	Inga ungar sågs
Sothöna	15	14	14	13	13	12	11	10	Ungar sågs
Tofsvipa	7	8	8	10	10	10	10	10	Ungar sågs
Rödbena	2	0	1	0	0	1	0	1	
Enkelbeckasin	6	6	7	8	8	7	7	6	Svårinventerad
Fiskmå	1	0	0	0	0	0	0	0	
Fisktärna	0	0	0	0	0	0	0	0	
Summa	62	60	62	61	61	60	58	60	
Övriga arter									
Brun kärrhök	1	1	1	1	1	1	1	1	
Gulärta	5	6	6	7	6	6	6	6	
Ängspiplärka	6	6	8	8	7	7	7	8	
Buskskvätta	5	5	5	6	8	8	8	8	
Gräshoppsång	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sävsångare	ca 10	ca 10	ca 10	ca 10	ca 10	ca 10	ca 10	ca 10	
Rörsångare	ca 5	ca 5	ca 4	ca 4	ca 4	ca 4	ca 4	ca 4	
Skäggmes	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	ca 2	0	
Sävsparrv	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	ca 20	

Övriga inte inventerade mindre tättingar Vanligast i vass- och buskmarkerna har sävsparven varit följd av sävsångaren. Rörsångaren förekom mera sparsamt. Skäggmes har sporadiskt hörts i vassarna men troligen skedde inte någon häckning.

Svårinventerade arter är vigg, knipa och stor-skrake, som förekommer rastande på vårsträcket i betydligt större antal än vad som sedan går till häckning. Någon konstaterad häckning av vigg har inte noterats Svartsjö Dämme har blivit en konkurrerande uppehållsplats för våtmarksfåglarna i området. Många nykläckta ungfåglar har vandrat över till Dämmet där födotillgången varit betydlig bättre än bland konkurrerande fiskar i viken.

Svartsjö dämme

En häckfågelinventering genomfördes 2012 i Svartsjövikens för trettonde året i rad enligt etablerade inventeringsrutiner. Totalt noterades 60 stationära par av 11 arter, ett resultat som är något bättre än förra året. Talrikast förekommande var sothöna (10 revir), gräsand (10) och tofsvipa (10).

Vid häckfågelinventeringen av Svartsjö Dämme har använts samma metodik som i Svartsjövikens. I tabell 2 redovisas resultatet. Vintern 2012 var

isläget så bra att det gick att slå vegetationen i Dämmet. Detta gjorde att siktförhållandena var väldigt bra under våren och sommaren. Högvatten rådde i Mälaren och också i Dämmet, eftersom vallen mot kanalen inte är tät. Högvattnet medförde sämre förutsättningar både för häckande och rastande vadare.

Fortfarande gäller detta i Dämmet, där många ungar av grågås, kanadagås, knipa, sothöna och gräsand kunde ses in i maj – juni.

Vid midsommartid hade vegetationen tagit över en del av vattenytorna i Dämmet. Det fanns fortfarande gott om fåglar, men de syntes inte så bra. Detta tillstånd rådde också under hösten.

Vad som närmast händer i vinter är att vegetationen åter kommer att slås på isen genom kriminalvårdsanstaltens försorg, så att liknande förhållanden som rådde tidigare vårar med vinterslätter kommer att skapas.

Hoppas att betetrycket kan ökas något genom att betesdjuren släpps ut tidigare på försommaren och får beta så sent som möjligt på hösten. Vi bör då kunna hoppas på lite lägre vegetation och därmed bättre sikt under 2013. Även om bete har etablerats kommer vinterslätter likt den som har utförts senast 2012 att vara nödvändig. Isläget när detta skrivs 2013 är gott.

Inventeringsresultatet framgår av tabell 2. Här följer kommentarer per art.

Knölsvan Ingen häckning noterad. Ett par sångsvanar höll vakt i Dämmet och körde i väg knölsvanarna så fort dem visade sig där.

Grågås Sju par med ungar kunde inräknas. Uppemot 100 individer som översomrare.

Kanadagås Som mest fyra par med ungar kunde ses. De stannade relativt kort tid i Dämmet. När ungarna blivit större rörde de sig troligen ut i Mälarens fjärdar.

Foto Jan Sondell

Svartsjö dämme den 23 mars 2012. Häckfåglarna börjar anlända. Notera nyslagen vegetation.

Gräsand Som mest räknades 6 kullar. De växte bra och en stor del av ungarna blev troligen flygfärdiga. De flesta kullarna härstammade sannolikt från Svartsjöviken.

Snatterand Flera snatteränder höll till vid Däm-met. Två par fick ungar.

Skedand Enstaka fåglar uppehöll sig i Däm-met. Ett par fick ungar.

Knipa Sex kullar kunde räknas in, säkerligen kom de flesta från häckningar i Svartsjö slottspark.

Sothöna Häckade i Däm-met med sex par. Någon invandring av sothönspar från Svartsjöviken kunde inte märkas. Troligen är sothönsen mycket revirbundna.

Tofsvipa Uppskattningsvis 6 par etablerade sig

i däm-met. Bon och ungar noterades för 4 par. Möjligen kan någon kull ha tillkommit från åkermarken genom invandring.

Rödbena Ett par häckade och fick ut två ungar.

Enkelbeckasin Svårinventerad. Fyra par markerade revir.

Mindre strandpipare Ingen häckning. Enstaka fåglar sågs.

Bläsand Några par har uppehållit sig i området på våren – sommaren men det är troligen yngre inte häckande par.

Kricka Mycket svårt att skilja revirhävdande från yngre inte häckande men översomrande fåglar.

Årta Ett par sågs tillfälligt.

Brunand Ingen häckning.

Tabell 2. Antal par eller revir av fågelarter knutna till Svartsjö dämme.

Arter	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Kommentarer 2012
Knölsvan	1	1	0	0	0	0	0	Ingen häckning
Grågås	7	8	8	8	8	6	7	Ca 70 ungar
Kanadagås	5	5	5	5	4	4	4	Tillfälligt i däm-met
Gräsand	8	8	8	8	8	7	6	6 par med ungar
Kricka	0	0	0	1	0	0	0	Bara rastande fåglar
Skedand	4	4	2	3	2	2	1	6 ungar sågs
Brunand	2	2	1	0	0	1	0	Enstaka fåglar
Snatterand	4	4	3	4	1	1	2	10 + 13 ungar
Årta	2	2	0	2	1	0	0	En par sågs
Knipa	7	7	7	7	7	6	6	Häckning i parken
Sothöna	8	8	8	8	7	6	6	6 par med ungar
Tofsvipa	7	7	7	7	6	6	6	6 par med ungar
Dammsnäppa	0	0	0	0	0	0	0	Ingen observation
Rödbena	2	1	1	1	0	1	1	1 par, två ungar sågs
Enkelbeckasin	4	4	3	3	4	4	4	Svårinventerad
M. strandpipare	2	2	1	1	1	1	0	Enstaka fåglar
Vattenrall		1	2	2	2	2	2	Trolig häckning
Fiskmås	2	1	1	1	1	1	1	Ett bo på elstolpe
Summa	65	67	57	61	52	48	46	

Observationer i Ekerö kommun 2012

Linus Brobacke & Mikael Nederman

För trettonde gången redovisas här fågelobservationer i Ekerö kommun. Mest spektakulärt har varit uppträdandet av flera lappugglor, något som inte hänt på 140 år! Två nya arter sågs 2012, stäpphök där inte mindre än tre individer sågs samt kaspisk trut. Andra fyndet av stor piplärka gjordes också. Totalt är nu 259 arter sedda i kommunen. Under året sågs 202 arter i kommunen, 11 fler än 2011.

Då har ännu ett fågelår passerat på Mäläröarna och vi kan blicka tillbaka på ett väldigt blött och kallt år. Det låg ett obrutet snötäcke över öarna under början av året men det följdes av en ovanligt varmt mars som gav riktiga vårkänslor. Isarna lades sig inte förrän slutet av januari så fram till dess kunde både simänder och sothönor beskådas runtom på öarna. Detta påverkade dock inte fåglarna i någon större utsträckning utan de anlände i vanlig tid under våren. Maj gladdde oss med en ny art för Mäläröarna, en stäpphök som flög förbi Svartsjöviken. Den regniga sommaren minns väl de flesta och hösten blev inte mycket bättre. I slutet av november var det dock dags för årets andra nya art för kommunen när en kaspisk trut sågs i Väntholmsviken.

Föregående års hårda vintrar har troligen påverkat fyndbilden av vissa arter. Smådopping som tidigare år häckat på öarna har 2012 bara observerats vid strötfällan och utan häckningsindicier. Även skäggmesen som tidigare år setts på flera lokaler uteblev helt 2012. Vi får hoppas att den återhämtar sig och återvänder till våra vassar.

Underlaget för denna redovisning kommer från Svalan. Stockholms Ornitologiska Förenings rapportmall har i stort sett följts. Känsliga arter döljs i systemet och vissa arter är inte granskade av Rk och Rrk. Vill du ha mer detaljerad data kan Du naturligtvis själv gå till Svalan.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Ingen konstaterad häckning men en observation

i Bonadammen, Munsö för tredje året i rad med lämpliga förhållanden (Jan Wernerman). Totalt 196 observationer, därav 60 rapporter där 30 ex eller fler har setts, de flesta på åkern vid Svartsjö dämme, och största antalet uppgick till 190 ex (Patrik Engström). På senhösten sträckte som flest 120 ex tillsammans förbi Gällstaö den 6.12 (Jan Sondell).

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

1–3 adulta fåglar rastade i Svartsjö dämme 18.3–24.3 (Göran Forsberg, Eva Ekman Eriksson, Patrik Engström m.fl.).

Sädgås *Anser fabalis*

Vårobservationer av rastande och sträckande fåglar: 9 ex sträckande Hagalund, Adelsö 10.3 (Jonas Melin) 12 ex sträckande Svartsjöviken 10.3 (Jan Wernerman), 17 ex sträckande Lovö kyrka 11.3 (Sven-Erik Schultzberg), 2–3 ex rastande Kyrkpölen, Adelsö 12.3–15.3 (Georg Larsson, Jan-Eric Sundin) 15–105 ex rastande i Svartsjö dämme 13.3–22.3 (Ronny Melbéus, Jan Sondell, Rolf Nordin m.fl.), 4 ex sträckande NO Gällstaö 18.3 (Jan Sondell), 3 ex sträckande Huvududden, Menhammarsviken 18.3 (Mats Andersson), 10 ex rastande Adelsö 20.3 (Stefan Wastegård), 33 ex sträckande N Svartsjöviken 23.3 (Ola Jörnstedt), 2–8 ex rastande Svartsjö dämme 23.3–18.4 (Peter Lundberg, Per Öhman, Ulf Nilsson m.fl.) 11 ex sträckande N Sötvattenslaboratoriet 24.3 (Mats Andersson, Ulf Nilsson), 3–4 ex rastande Malm-

viks strandängar 30.3–1.4 (Ulf Nilsson, Fredrik Thernlund, Sven-Erik Schultzberg), 2 ex rastande Stjärtnäs, Kungsberga 6.4 (Jens Johansen), 1 ex rastande Kyrkpölen 7.4 och 29.4–6.5 (Micke Nederman, Hasse Andersson, Birgit Svensson), 4 ex rastande Mastområdet, Lovön 14.4 (Sven-Erik Schultzberg), 4 ex rastande Östra delen, Svartsjö-viken 15.4 (Glenn Cornland), 9 ex sträckande N Svartsjö-viken 9.5 (Gigi Sahlstrand). Höstobservationer: 6 ex sträckande Fågeltornet, Svartsjö-viken 27.9 (Jan Wernerman), 2 ex sträckande Torslunda 27.9 (Glenn Cornland), 30 ex rastande Svartsjö dämma 6.10 (Per Lönnborg, Urpo Könnömäki), 9 ex sträckande SV Mastområdet Lovön 29.10 (Sven-Erik Schultzberg).

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

24–34 ex rastande Mastområdet, Lovön 28.9–5–10 (Sven-Erik Schultzberg, Signe Hagerman, Linus Brobacke m.fl.).

Spetsbergsågs *Anser brachyrhynchus*

Den 13:e observationen i kommunen sedan 1998 då 2 ex rastade tillsammans med tundrasädgässen

vid Mastområdet, Lovön 2.10 (Gigi Sahlstrand).

Bläsgås *Anser albifrons*

Vårobservationer: 2 ad och 2 2k rastande 13.3 (Gigi Sahlstrand, Glenn Cornland m.fl.), 6 ad och 2 2k rastande 20.3 (Rolf Nordin, Gigi Sahlstrand m.fl.), 21.3–4.4 2 ex rastande (Gösta Ståhlberg, Jan Björk, Kristina & Görgen Åkerlund m.fl.) samtliga observationer rör Svartsjö dämma, 24.3–8.4 2 ad rastande Kyrkpölen, Adelsö (Hasse Andersson, Birgit Svensson), 1 ex rastande Bonadammen, Munsö 14.4 (Jan Wernerman). Höstobservationer: 2 ad och 5 1k rastande Svartsjö-viken 27.9 (Gigi Sahlstrand, Urpo Könnömäki). Vinterobservation: Andra decemberfyndet någonsin som har inrapporterats till Svalan då 4 ex rastade i Menhammarsviken 30.12 (Mats Andersson, Michael Thydén, Jan Wernerman), rasen på dessa kunde tyvärr inte fastställas, förra observationen är från 2000.

Grågås *Anser anser*

Häckningar: 4 kullar –33 pull Kyrkpölen, Adelsö 1.5–4.6 (Hasse Andersson, Birgit Svensson, Glenn Cornland m.fl.), 7–69 pull 3.5–17.6 Svartsjö dämma (Per Öhman, Jan Wernerman, Gigi Sahlstrand m.fl.), 3 pull Bonadammen, Munsö 3.5–13.5 (Mats Andersson, Jan Wernerman), 10 pull Sötvattenlaboratoriet 24.5 (Mats Andersson), 2–10 pull Malmviks strandängar 13–19.6 (Sven-Erik Schultzberg) Första för året: 1 ex Kyrkpölen, Adelsö 6.1 (Hasse Andersson, Birgit Svensson) vilket är tidigt eftersom arten normalt dyker upp i mitten/slutet på februari.

Foto Göran Forsberg

Ett sångsvanpar höll revir i Svartsjö dämma 2012

Prutgås *Branta bernicla*

Totalt 13 observationer i kommunen av denna normalt kustbundna art. 50 ex sträckande V Torslunda 25.9 (Glenn Cornland) och 71 ex sträckande SV Fågeltornsparkeringen, Svartsjövik 27.9 (Sven-Erik Schultzberg, Gigi Sahlstrand, Urpo Könnömäki).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Häckningar: Upp till 60 pull sedda i Drottningholmsparken 19.6–10.7 (Sven-Erik Schultzberg) Observationer med mer än 99 ex: har skett vid 26 tillfällen och med som mest 1 500 ex vid Mastområdet, Lovön (Staffan Wolter). (Se också separat artikel, sidan 3.)

Kanadagås *Branta canadensis*

Vinterfynd: 1 ex rastande Bonadammen 1.1–8.1 (Jan Wernerman, Mats Andersson m.fl.) 1 ex förbiflygande vid Prästvik 3.1 (Sven-Erik Schultzberg), gissningsvis samma individ som sågs i Bonadammen. 1 ex rastande Sötvattenslaboratoriet/Sotholmen 28.12–30.12 (Jan Wernerman, Thomas Persson m.fl.). Övriga observationer rör 99 eller fler: vid 17 tillfällen med som mest 600 ex Bonadammen (Jan Wernerman).

Bläsand *Anas penelope*

Ingen häckning men observationer gjorda mellan 15:e maj–15 Juli, upp till 5 adulta fåglar sedda i Svartsjö dämme 6.6–27.6 (Jan Sondell, Peter Olsson, Maria Sjöstrand m.fl.), 1 ex Menhammarsviken 9.6 (Jan Wernerman), 2 ex Kyrkpölen, Adelsö 13.7 (Hasse Andersson). Vinterobservationer: 1–7 ex rastande Menhammarsviken 1.1–7.1 (Urpo Könnömäki, Leif Godin m.fl.), 15 ex rastande Rastaholm 1.1 (Jan Wernerman), 20 ex rastande Menhammarsviken 1.12 (Jan Wernerman).

Snatterand *Anas strepera*

Precis som förra året 2 konstaterade häckningar i Svartsjö dämme där paren fick ut 10 respektive 13 ungar. (Glenn Cornland). Övriga observationer:

35 ex rastande i Torslunda dagvattendamm 7.9 (Glenn Cornland).

Kricka *Anas crecca*

Observationer i lämplig biotop: 3–8 par i Kyrkpölen, Adelsö 28.4–10.6 (Hasse Andersson, Birgit Svensson m.fl.), 2–6 par Svartsjö dämme 30.5–30.6 (Sven-Erik Schultzberg, Ari Määttä, Ola Jörnstedt m.fl.), 1 ex Mastområdet som spelade 13.6 (Niklas Westermark). Större vårflocka på mer än 49 ex: 54 ex Svartsjö dämme 3.4 (Gigi Sahlstrand), 50–72 ex Svartsjö dämme 15.4–21.4 (Jan Björk, Ulf Nilsson m.fl.), 60 ex rastande Malmsviks strandängar 15.4 (Jan Wernerman). Större höstflockar på mer än 50 ex: 49 ex Kyrkpölen, Adelsö 24.8 (Hasse Andersson), 60–100 ex rastande Svartsjövik 1.9 (Ola Jörnstedt, Håkan Markstedt). Vinterfynd: 12 ex rastande Menhammarsviken 2.1 (Leif Godin).

Stjärtand *Anas actua*

Rastande vår/sommar: 1 par rastande i Svartsjö dämme 15.4–22.4 (Jan Björk, Urpo Könnömäki m.fl.), 1 ex rastande Kyrkpölen, Adelsö 12.5 (Mats Andersson). Rastande höst: 1 ex Kyrkpölen, Adelsö (Hasse Andersson).

Årta *Anas querquedula*

Ingen konstaterad häckning men dock 1 par som har hävdad revir i Kyrkpölen, Adelsö 28.4–10.6 (Hasse Andersson, Birgit Svensson m.fl.), 1 par även sett i Svartsjö dämme 3.5 (Urpo Könnömäki, Per Öhman m.fl.). Övriga observationer: 1 ex rastande i Svartsjö dämme 10.8 och 12.8 (Ulf Nilsson, Glenn Cornland m.fl.).

Skedand *Anas clypeata*

Minst 1 häckning i Svartsjö dämme där paret fick ut 4–6 ungar (Jan Wernerman).

Brunand *Aythya ferina*

Ingen konstaterad häckning, dock en del par i lämplig biotop, 1 par Ölsta tegeldamm 29.4 (Glenn Cornland), 1 par Svartsjö dämme 17.5

(Gigi Sahlstrand, Glenn Cornland), 1 par Kyrkpölen, Adelsö 4.6 (Glenn Cornland). Övriga observationer: 9 ex rastande Svartsjövikens 8.10 (Jan-Eric Sundin).

Vigg *Aythya fuligula*

2 häckningar där pull har setts, 7 pull Torslunda dagvattendamm 11.7 och endast 3 pull på samma lokal den 24.7 (Glenn Cornland), 1 pull Gällstaö 10.8 (Jan Sondell).

Ejder *Somateria mollissima*

Nionde och tionde fyndet på Mälärörna. 1 2k+ rastade på Fiskarfjärden 15.7 (Jan Sondell), 1 ex sträckte förbi Väntholmsviken 17.9 (Gigi Sahlstrand).

Alfågel *Clangula hyemalis*

Nionde fyndet på Mälärörna. 2 ex rastande på Mörbyfjärden 4.5 (Glenn Cornland, Jan Björk, Ulf Nilsson).

Sjöorre *Melanitta nigra*

Yttereligare ett bra år. 1 ex rastande Sättra naturreservat, Adelsö 31.3 (Mats Andersson), 1 par rastande Prästvik, Lovön 29.4 (Ulf Nilsson), 7 ex sträckande N Bryggshusviken, Adelsö (Hasse Andersson), 26 ex rastande på södra Björkfjärden 5.5 (Glenn Cornland), 2 par vid Rastaholm 6.5 (Jan Wernerman, Urpo Könnömäki) och 1 honfärgad rastade Menhammarsviken (Jan Wernerman).

Svärta *Melanitta fusca*

Endast en observation vilket är en nedgång jämfört med de två senaste åren. 1 ex sträckande Väntholmsviken 19.8 (Gigi Sahlstrand).

Salskrake *Mergellus albellus*

Höst/Vintergäst på Mälärörna tills isen lägger sig. 1–7 ex Menhammarsviken 1.1–29.4 (Jan Wernerman, Leif Godin, Runo Edholm m.fl.)

Salskrake

Foto Göran Forsberg

1–5 ex Svartsjövikens 4.1–21.4 (Jan Björk, Göran Forsberg, Ulf Nilsson m.fl.) 1 honfärgad Sötvattenslaboratoriet 5.1 (Fredrik Thernlund), 1 2k+ Lambarudd 15.1 (Micke Nederman, Glenn Cornland), 1 ex Prästvik 15.1 (Angelica Aronsson, Marianne Dannbeck, Annika Morberg m.fl.), 1 ad Koviken 19.1 och 28.1 (Jan-Eric Sundin, Mats Andersson), 1 par rastande Eldgarnsö 25.3 (Jan Wernerman), 1–6 ex rastande Kyrkpölen, Adelsö 26.3–8.4 (Glenn Cornland, Birgit Svensson m.fl.), 3 ex rastande Igelviken 27.3 (Glenn Cornland), 1 ex förbiflygande Stjärtnäs, Kungsberga 6.4 (Jens Johansen), 2 ex rastande Hovgårdsfjärden 7.4 (Glenn Cornland, Jan Björk), 2 par rastande Färingsö nordligaste udde 12.4 (Christian Lagström). 1 ex rastande Svartsjö dämma 10.8–12.8 (Ulf Nilsson m.fl.), 1 honfärgad rastande Fågeltornet, Svartsjövikens 9.9 (Göran Forsberg m.fl.), 4–12 ex rastande Menhammarsviken 27.10–23.11 (Sven-Erik Schultzberg, Bertil o Ulla Dolk m.fl.), 3 honfärgade rastande Gällstaö 28.10 (Jan Sondell), 3 ex Fågeltornet, Svartsjövikens 3.11 (Viggo Norrby), 1 ex rastande Sötvattenlaboratoriet 28.12 (Jan Wernerman).

Småskrake *Mergus serrator*

Ingen häckning men en hel del par i lämplig biotop som tidigare år, när kommer första konstaterade häckningen? Observationer: En mycket tidig observation, Jungfrusund 27.1 (Jan Björk), 1 ex Färingsö nordligaste udde 12.4 (Christian Lagström), 3 ex Lambarudd 15.4 (Ulf Nilsson, Mats Andersson m.fl.), 2 ex förbiflygande Sättra naturreservat, Adelsö 21.4 (Mats Andersson), 4 ex Kyrkölen, Adelsö 29.4 (Hasse Andersson m.fl.), 1 par Berholmarna, Södra Björkfjärden 5.5 (Glenn Cornland), 1 par Pers holme, Menhammarsviken 6.5 (Ulf Nilsson), 1 par Rastaholm 12.5 (Mats Andersson).

Storlom *Gavia artica*

En lyckad häckning där paret fick ut 2 ungar (Bertil & Ulla Dolk) och en misslyckad. Totalt 17 observationer under året vilket är en ökning jämfört med 2011 då antalet var 8 observationer och något fler än 2010 då antalet var 13.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Ingen häckning konstaterad. Få observationer även i år så det verkar som om populationen inte har återhämtat sig ännu från de två kalla vintrar vi har haft, precis som förra året så är det 3 olika individer som har setts. 1 ex sågs i Svartsjö däme 29.3–30.3 och även 1 ex spelande 9.4 (Kurt Idstam, Bengt Legnell, Glenn Cornland m.fl.). Gissningsvis sågs samma individ i Svartsjöviken 1.4 (Kurt Idstam). 1 ex sågs Bonadammen 7.4 (Micke Nederman) och den sista för året sågs i Svartsjö däme 12.9 (Gigi Sahlstrand).

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Noterbart är att de häckande paren vid Menhammarsviken fick ut c:a 40 ungar (Jan Wernerman).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Ingen konstaterad häckning, dock flera par i lämplig biotop. Första för året dök upp i Torslunda dagvattendamm 18.4 och dagen efter var det 1 par som sågs fram till 1.5 (Glenn Cornland, Jan Björk

m.fl.) 1 par Ölsta tegeldamm 22.4–29.4 (Gigi Sahlstrand, Glenn Cornland), 2 par Bonadammen 29.4 (Jan Wernerman, Fredrik Thernlund). Övriga observationer: 1 2k+ Torslunda dagvattendamm 19.7–17.8 (Glenn Cornland), 1 ex Svartsjö däme 17.8 (Glenn Cornland), 1 1k 2.9 (Urpo Könnömäki, Mats Andersson m.fl.), 2 ex Fågeltornet, Svartsjöviken 7.9 (Gigi Sahlstrand).

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Inga häckningar inrapporterade men gissningsvis så ligger häckantalet mellan 200 och 300 par som tidigare år. Observationer med fler än 200: 200 ex flög förbi Svartsjö däme 13.5 (Urpo Könnömäki), 221 ex Väntholmsviken 20.9 (Gigi Sahlstrand).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Totalt 6–8 ex hörda/sedda i lämplig biotop mellan 25.3–17.6 i Menhammarsviken, Ölsta tegelbruksdamm, Stjärtnäs, Eldgarnsö, Svartsjö däme och norra delen av Munsö.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

En rapporterad häckning med okänt resultat. Även 4 gamla fåglar som har spelflugit i början på juni så möjligen två häckningar. Övriga observationer: 9–11 ex sågs vid Lastberget, Adelsö (Rördrommens fältstation, Johan Skutin, Jan Söderlind).

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Ingen konstaterad häckning, dock vet jag att åtminstone två par försökt och misslyckats. Första för året dök upp vid Fiskfjärden 30.3 (Jan Sondell) och den sista observationen är från Helgö kanal 30.9 (Urpo Könnömäki). Totalt 143 inrapporterade observationer vilket är färre än förra året.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Totalt 6 observationer är en bra siffra för året, normalt ligger antalet på 2–4. 1 ex förbiflygande Drottningholms golfbana 18.2 (Christian Lag-

ström), 2 ex Ellholmen, Adelsö (Rördrommen fältstation), 1 ex Adelsö 10.3 (Gigi Sahlstrand, Görand Forsberg), 1 2k förbiflygande Hagalund, Adelsö (Stefan Wastegård, Monica Thelin, Magnus Fredriksson), 1 3k+ födosökande Malmviks strandängar 3.4 (Kurt Idstam, Jan Sondell), 1 ex sträckande SV 10.11 (Glenn Cornland).

Brun glada *Milvus migrans*

Elfte observationen då 1 ex flög förbi Frutorp, Adelsö 9.8 (Hasse Andersson, Mats Karström).

Röd glada *Milvus milvus*

Åttonde fyndet då 1 ex flög förbi Svartsjö dämma 12.5 (Jan Björk).

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Ingen konstaterad häckning dock flera observationer där en eller flera fåglar har setts flyga med föda, 1 ex Eldgarnsö 21.5 (Gigi Sahlstrand), 1 par Ölsta tegeldamm (Gigi Sahlstrand), 1 par Menhammarsviken 16.6 (Micke Nederman, Urpo Könnömäki), 1 ex Holmbacken, Svartsjöviken 16.6 (Micke Nederman, Urpo Könnömäki).

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Totalt nio observationer vilket är något färre än vanligt. Ett av fynden kan vara värt att nämna då 1 ex födosökte vid Fågeltornet, Svartsjöviken 6.6 (Ari Määtä).

Ängshök *Circus pygargus*

Fjortonde fyndet. 1 3k+ hanne födosökte på morgonen vid Fågeltornsparkeringen, Svartsjöviken 6.5 (Maria Alsterlund).

Stäpphök *Circus macrourus*

Totalt tre fynd och ny art för Mälärörna. 1 2k förbiflygande Svartsjö dämma 6.5 (Jan Björk), denna är godkänd, 1 2k födosökande östra delen, Svartsjöviken 9.5 (Glenn Cornland), denna individ är fortfarande under granskning i skrivande stund samt 1 ad hanne

som födosökte vid Lovö prästgård 27.10 (Sven-Erik Schultzberg), denna individ är godkänd.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Övervintrande fåglar jan–mars: 5–7 ex fördelade på Munsö, Väntholmen, Menhammarsviken, Svartsjöområdet 1–2 ex, Lovön 1–2 ex.

Ormvråk *Buteo buteo*

Övervintrande fåglar jan–mars: 6–9 ex fördelade på 1–2 ex Lovön, Eldgarnsö, 1–2 ex Svartsjöområdet, Väntholmsviken, Rastaholm, Adelsö. Övervintrande fåglar dec: 3–4 ex fördelade på Adelsö, Lovön, Torslunda.

Bivvråk *Pernis apivorus*

Ingen häckning och inga spelande fåglar rapporterade. Dock fåglar sedda under häcktid på 6 platser. Första observationen för året var 19.5 (Glenn Cornland) och den sista 11.9 (Sven-Erik Schultzberg).

Storlom

Foto Göran Forsberg

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Inga häckande fåglar rapporterade. Observationer under jan–mars: 1 ex i området runt Svartsjövikens 10.1–11.3 (Glenn Cornland, Jan Björk m.fl.) 1 ex Stavsundsavtaget 25.2 (Mats Andersson), 1 ex Munsö 10.3 (Simon Jakobsson, Carl Arrhenius, Fingal Gyllang).

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Inga konstaterade häckningar dock några observationer av 1k fåglar som kan tyda på häckning. 1–2 ex 1k rastande Svartsjö dämma 25.8–28.8 (Jan Wernerman, Bertil & Ulla Dolk), 1 1k Fågeltornet; Svartsjövikens (Gigi Sahlstrand, Göran Forsberg). Första för året dök 15.4 vilket är tidigare än normalt Lovö kyrkängar och kanske samma individ vid Norrby (Mats Andersson, Ulf Nilsson).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

1 ad rastande Slottsparken, Svartsjövikens 31.3 (Jan Björk m.fl.), 1 ex födosökande Svartsjö dämma 3.4 (Kurt Idstam), 1 ex sträckande NO Svartsjövikens 18.4 (Glenn Cornland), 1 ex förbiflygande Väsby Hage, Munsö (Mats Andersson), 1 2k Kanton–Golfbanan, Lovön 23.4 (Hans Terelius) 1 ad rastande Svartsjövikens 9.9 (Michael Tydén), 1 1k sträckande S Lovö kyrka 28.9 (Sven-Erik Schultzberg), 1 ex sträckande SV Mastområdet 2.10 (Gigi Sahlstrand).

Stenfalk *Falco columbarius*

1 ex östra delen, Svartsjövikens 6.5 (Gigi Sahlstrand, Göran Forsberg), 1 ex östra delen, Svartsjövikens 12.5 (Glenn Cornland) 1 ex förbiflygande Malmviks strandängar 19.9 (Sven-Erik Schultzberg), 1 ex födosökande Mastområdet 27.9 (Kurt Idstam).

Vaktel *Coturnix coturnix*

Efter förra årets invasion så fick vi bara en observation i år då 1 ex spelade vid Husby-Munsö 20.6 (Glenn Cornland).

Kornknarr *Crex crex*

3–4 spelande är en bra siffra på Mäläröarna, de två senaste åren har vi bara haft en spelande individ. 1 ex runt Mastområdet och Berga gård på Lovön 27.5–5.7 (Jan Wernerman, Micke Nederman m.fl.), 1 ex Svartsjövikens 29.5 (Kurt Idstam), 1 ex spelande utmed Ricksättravägen, strax norr om Svartsjö kungsgård under nattsångarexkursionen 16.6 (Micke Nederman, Urpo Könnömäki), 1 ex nittiograderskurvan, Kumlavägen, Svartsjövikens 21.6 (Glenn Cornland), detta skulle teoretiskt sätt kunna vara samma individ som hördes 29.5.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Vinterfynd jan–mars: 1 ex Sötvattenslaboratoriet 10.1–29.1 (Urpo Könnömäki, Micke Nederman m.fl.) Spelande fåglar under häckningstid: 2–3 ex Menhammarsviken, 3–4 ex Svartsjövikens, 2–3 ex Svartsjö dämma, 1 ex Ölsta tegeldamm, 1 ex Eldgarmsö, 1 ex Väntholmsviken.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Ett bra år för Mäläröarna även om den spelande populationen befann sig på ett ställe. Upp till hela 5 ex spelade runt Svartsjövikens 30.4–16.5 (Glenn Cornland, Micke Nederman, Gigi Sahlstrand m.fl.)

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Häckningar och troliga häckningar: 1 par Ölsta tegeldamm (Gigi Sahlstrand), 1 par i diket vid Lovö kyrkängar (Eva Edmert m.fl.), 1 par Mastområdet där också 1 pull har setts (Fredrik Thernlund m.fl.). Övriga områden där häckning kan ha skett men bara ett ex har setts är Rishögssdammen, Prästnibble (Gigi Sahlstrand), Växthusdammarna, Torslunda (Urpo Könnömäki, Glenn Cornland), Svartsjö dämma (Gigi Sahlstrand).

Trana *Grus grus*

Den 17.3 flög 4 ex förbi Adelsö som de första för året (Peter Brunberg) och sista blev totalt 125 ex som sträckte förbi Svartsjövikens 8.10 (Jan-Eric

Foto Göran Forsberg

Ung lärkfalk

Sundin). Största antalet var de som 712 ex sträckte förbi Torslunda 6.10 (Glenn Cornland).

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Endast en konstaterad häckning där paret fick 1 unge, Drottningholms slott (Sven-Erik Schultzberg). Observationer gällande par eller lämplig biotop: 1 par Gällstaö 18.4 (Jan Sondell), 1 par + 1 ex Kyrkpölen 28.4 (Hasse Andersson, Birgit Svensson), 1 par Menhammarsviken 3.6 (Jan Wernerman) Övriga observationer: Hela 31 ex rastade vid Rastaholm 21.4 (Jan Wernerman).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Häckande: 1 par Torslunda dagvattendamm som fick ut 4 ungar (Glenn Cornland), 1–2 par Malmviks strand där 1 unge är sedd (Sven-Erik Schultzberg, Per Nilsson m.fl.). Troliga häckningar/lämplig biotop: 1–2 ex sedda på dessa lokaler, Kyrkpölen (Hasse Andersson, Birgit Svensson), Svartsjö dämlämma (Maria Alsterlund, Fredrik Thernlund m.fl.), Menhammarsviken (Jan Wernerman).

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

1–5 ex rastande Svartsjö dämlämma 3.6 (Glenn Corn-

land, Ulf Nilsson m.fl.), 1 ex rastande Svartsjö dämlämma 5.6–8.6 (Urpo Könnömäki m.fl.), 1 ex rastande Svartsjövikens 1.9 (Håkan Markstedt), 2 1k rastande Menhammarsviken (Ulf Nilsson, Mats Andersson m.fl.).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Med årets observationer är vi uppe i totalt 19 fynd som är inrapporterade till Svalan. Årets 3 observationer är riktigt bra för denna art som inte är årlig. 2 ex sträckande Torslunda 28.7 (Glenn Cornland), 1 2k+ sträckande Torslunda 11.9 (Glenn Cornland), 1 1k rastande Fågeltornsparkeringen, och östra delen Svartsjövikens 15.9 (Urpo Könnömäki, Ulf Nilsson m.fl.)

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Relativt gott om observationer under både höst- och vårsträcket. Högsta siffran för året blev 110 ex som drog förbi östra delen, Svartsjövikens 29.4 (Glenn Cornland).

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Väldigt många stora flockar då framför allt vid Svartsjövikens där det var som mest 714 ex 1.9, detta är det största inrapporterade antalet nå-

gonsin på Mäläröarna (Glenn Cornland, Ola Jörnstedt m.fl.) Första för året dök upp 29.2 vid Mastområdet (Kurt Idstam, Bengt Eriksson). Sista observationen för året blev 50 ex Fågeltornsparkeringen, Svartsjövikén 4.11 (Urpo Könnömäki).

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Sjätte fyndet då 1 ex rastade i Svartsjö dämlle 24.7–26.7 (Jan Björk m.fl.).

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Endast höstfynd. 2 ex rastande Kyrkpölen, Adelsö 24.8 (Hasse Andersson), 1 ex Fågeltornsparkeringen, Svartsjövikén 2.9 (Urpo Könnömäki, Jan Wernerman m.fl.), 1 1k rastande östra delen Svartsjövikén 15.9 (Ulf Nilsson, Mats Andersson m.fl.), 1 ex rastande Torslunda 21.9 (Kalle Källebrink, Eva Johansson).

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

1 1k rastande östra delen, Svartsjövikén 15.9 (Ulf Nilsson, Glenn Cornland m.fl.).

Mosnäppa *Calidris temminckii*

2 ex rastande Svartsjö dämlle 11.5 (Glenn Cornland, Jan Björk), 3–5 ex rastande Svartsjö dämlle 16.5–17.5 (Sven-Erik Schultzberg, Kurt Idstam m.fl.), 1–3 ex rastande Svartsjö dämlle 3.6–5.6 (Ulf Nilsson, Urpo Könnömäki m.fl.).

Småsnäppa *Calidris minuta*

1 1k rastande Skytteholmstornet, Menhammarsvikén 2.9 (Glenn Cornland, Mats Andersson, Ulf Nilsson).

Grönben *Tringa glareola*

Totalt 137 rapporter på Svalan vilket är i paritet med tidigare år.

Drillsnäppa *Acitis hypoleucos*

Inga konstaterade häckningar men flera observationer med lämplig biotop, Väntholmsvikén, Sotholmen på Lovön, Lambarudd, Prästvik, Pilsholmen på Munsö, Länstholm, Menhammarsvikén, Gällstaö, Betlehem. Första observation

Foto Göran Forsberg

Större strandpipare och kärnsnäppa rastar i Svartsjö dämlle

för året var i Drottningholmsparken 30.4 (Svante Söderholm, Elisabeth Stureson).

Rödbena *Tringa totanus*

En konstaterad häckning i Svartsjö dämme där paret fick ut två ungar (Glenn Cornland m.fl.).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Noterades vid 20 tillfällen på vårsträcket 3.5–30.6 vilket är mer än dubbelt så många gånger som förra året och med stora antal också, hela 19 ex sågs vid Svartsjö dämme 19.6. På återsträcket 12.7–2.9 så noterades arten vid 12 tillfällen vilket är något färre än året innan och som mest med 3 ex.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Noterades vid 19 tillfällen på vårsträcket 27.4–30.6 vilket också detta är mer än dubbelt så många som året innan med som mest 6 ex i Svartsjö dämme. På återsträcket 8.7–18.8 så noterades arten vid 17 tillfällen vilket är i paritet med året innan och som mest med 6 ex.

Storspov *Numenius acquata*

Totalt 19 observationer mellan 11.4–8.8 vilket är något mindre än året innan och med hela 50 ex som då sträckte förbi Grankulla gård på Färingsö 11.4 (Christian Lagström). Endast en gång tidigare har en så stor flock setts sedan Svalan införts och det var år 2004.

Småspov *Numenius phaeopus*

Sträckande: 1 ex mot N Lovö prästgård 19.5 (Peter Almström), 3 ex Norrby, Lovön 5.7 (Fredrik Thernlund).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Sjätte året i rad då som vi har haft spelande och även denna gång är det Fågeltrönet vid Svartsjöviken då 1 ex spelade 11.5 (Jan Björk). 1 ex även på hösten då den stöttes vid trönet i Svartsjöviken 9.9 (Ulf Nilsson, Michael Tydén, Urpo Könnömäki m.fl.).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

40 ex rastande Malmviks strandängar 22.4 (Glenn Cornland), 25 ex Fågeltornsparkeringen, Svartsjöviken 27.9 (Urpo Könnömäki m.fl.).

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

1 ex spelande vid Fågeltornet, Svartsjöviken 29.4–1.5 (Glenn Cornland, Micke Nederman, Hans Terelius m.fl.) 2 ex rastande Fågeltornet, Svartsjöviken 27.9 (Urpo Könnömäki, Gigi Sahlstrand).

Brushane *Philomachus pugnax*

Totalt 45 observationer under året. Den första sågs den 29.4 i Kyrkpölen, Adelsö (Jan Wernerman).

Skrattmåsar *Larus ridibundus*

Inga konstaterade häckningar i år heller.

Ung brushane

Foto Göran Forsberg

Gråtrut *Larus argentatus*

Häckning: 7 par på Fiskarholmen, Fiskarfjärden (Jan Sondell).

Silltrut *Larus fuscus*

Fynd jan–mars: 1 ex 12.2 (Jan Wernerman), 1 ex 18.2 vid Lambarudd (Ulf Nilsson), gissningsvis så rör det sig om samma fågel. Häckning: 1 par precis som förra året i Torslunda dagvattendamm och fick ut 3 ungar (Glenn Cornland). Även 1 par ruvande på Fiskarholmen i Fiskarfjärden, dock utan att lyckas få ut ungar (Jan Sondell).

Havstrut *Larus marinus*

Inga konstaterade häckningar.

Kaspisk trout *Larus cachinnans*

En 2K-fågel i Väntholmsviken 27-28/11 (Gigi Sahlstrand).

Dvärgmå *Larus minutus*

3 2k+ rastade på Vårbyfjärden 21.4 (Glenn Cornland), 4 ad födosökte vid Eldgarnsö 9.7 (Ola Jörnstedt).

Fisktärna *Sterna hirundo*

25 par häckade på Fiskarholmen, Fiskarfjärden med okänt resultat (Jan Sondell). Första för året dök upp redan 9.4 när den flög förbi Södra Björkfjärden (Glenn Cornland).

Silvertärna *Sterna paradisaea*

3 ex rastade Södra björkfjärden 5.5 (Glenn Cornland), 9 ex rastade vid Jungfrusund 8.5 (Jan Wernerman), 1 ex drog förbi Eldgarnsö 12.5 (Gigi Sahlstrand).

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

Åter igen ett tungt år för denna art då endast en observation är inrapporterad då 1 ad och 1k födosökte i Väntholmsviken 16.8 (Gigi Sahlstrand).

Skogsduva *Columbus oenas*

Första observationen för året blev 28.2 (Glenn

Cornland). Flockar på mer än 99 ex: 100 ex rastande Lovö kyrkängar 17.3 (Mats Andersson, Ulf Nilsson), 120 ex rastande Lovö kyrkängar 11.4 (Fredrik Thernlund), 100 ex rastande Norrby, Lovön 12.4 (Fredrik Thernlund).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

1 ex Lovö prästgård 22.6 (Sven-Erik Schultzberg, Peter Almström m.fl.), 1 ex spelade på Eldgarnsö 23.6 (Per Ousbäck).

Turturduva *Streptopelia turtur*

1 ex Malmviks strandängar 29.6 (Jan Björk). Detta är det fjärde fyndet på Mäläröarna om den blir godkänd.

Gök *Cuculus canorus*

Första för året dök upp 2.5 (Gigi Sahlstrand). Totalt 35–40 ropande fåglar vilket har varit samma siffror som vi har haft både 2010 och 2011 fördelade på, Lovön 13, Färingsö 12, Munsö/Adelsö 8 och Ekerö 3.

Berguv *Bubo bubo*

Totalt tre observationer av vår största uggle och troligen rör det sig om samma individ. 1 ex hördes och sågs sitta på den stora masten vid Drottningholms golfbana 9.6 (Micke Nederman, 1 ex jagade måsungar på Fiskarholmen, Fiskarfjärden 20.6 (Jan Sondell), 1 ex Estbröte, Gällstaö 19.10 (Gigi Sahlstrand)

Lappuggla *Strix nebulosa*

Självklart årets sensation på Mäläröarna när det efter 140 års frånvaro dök upp lappugglor både på Adelsö och Lovön. 1–2 ex i området vid Hagalund/Charlottenlund, Adelsö mellan 3.3–28.10. 1 ex Hogsta herrgård 16.4 (Per Lönnborg m.fl.), förmodligen samma individ dök upp vid Koviks avtag 22.4–23.4 (Ulf Nilsson, Joep De Leeuw) för att sedan flytta sig till området runt Prästvik 5.6–6.6 (Stefan Henriksson m.fl.). 1 ex Kumla by den 21.6 (Ewa Kierkegaard). Minst tre olika ugglor sågs. (Se också artikel på sidan 1).

Pärluggla *Aegolius funereus*

Efter det stora inflödet 2008 har det inte rapporterats någon pärluggla på Mälärörna. I år hördes det dock en från Klippans skog vid Väntholmsviken 9.10 (Gigi Sahlstrand).

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

1 ex som vanligt numera vid Koviks avtag, Lovön 5.1–26.2 (Mats Andersson, Gunilla Olsson, Jukka Markkanen, Ene Markkanen-Proos m.fl.), 1 ex Väsby hage 4.2 (Jan Wernerman), 1 ex Samting, Adelsö (Hasse Andersson, Birgit Svensson m.fl.).

Hornuggla *Asio otus*

Endast en observation då 1 unge hördes vid Landholmen 13.6 (Gigi Sahlstrand). I övrigt inga rapporter på arten vilket är lite häpnadsväckande med tanke på senare års höga antal observationer. Sorktillgången har dock varit dålig på öarna.

Jorduggla *Asio flammeus*

1 spelande vid Klippans väg, Väntholmsviken 17.3 (Gigi Sahlstrand, Göran Forsberg), 1 ex Menhammarsviken 7.4–16.6 (Urpo Könnömäki, Per Öhman, Micke Nederman, Signe Hagerman m.fl.), 1 ex Mastområdet 14.4 (Peter Almström, Kurt Idstam m.fl.), 1 ex Berga gård, Lovön 21.4 (Ulf Nilsson), 1 ex Fågeltornsparkeringen, Svartsjövikens 21.4 (Gigi Sahlstrand), 1 ex Svartsjödämme 5.5 (Linus Brobacke, Jan Björk, Urpo Könnömäki), 1 ex Ilända gårde, Väntholmsviken 21.5 (Jan Björk, Glenn Cornland), 1 ex Fågeltornet och södra delen, Svartsjövikens 12.7–13.7 (Jan Björk, Ulf Nilsson). Det talrika uppträdandet hänger samman med brist på smågnagare i fåglarnas normala utbredningsområde på Nordkalotten.

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Tionde fyndet då 1 ex rastande i ett träd vid Eldgarnsö pumphus 15.5 (Anne-Marie Björn). Inte observerad sedan 2009.

Tornseglare *Apus apus*

Några kvardröjande sågs i början på september, 1 ex sträckande Östra delen, Svartsjövikens 1.9 (Glenn Cornland), 1 ex sträckande SV Drottningholms slott 3.9 (Ola Jörnstedt).

Göktyta *Jynx torquilla*

Ca 17 revirhävande fåglar har rapporterats under året.

Gråspett *Picus canus*

Efter fyra års frånvaro dök det upp en gråspett på Mälärörna igen. Denna gång vid Tofta på Adelsö 11.11 (Ulf Hamrin).

Mindre hackspett *Dendrocopus minor*

Ett tiotal revirhållande hanar/par har inrapporterats vilket tillhör den normala fyndbilden.

Trädlärka *Lullula arborea*

Sjungande fåglar: 1-3 ex Hagalund 11.3–30.6 (Gunnar Wallin, Kerstin Wallin m.fl.), 1 ex Norrby, Lovön 16.4 (Ulf Nilsson), samt 7.6 (Fredrik Thernlund), 1 ex Geomagnetiska observatoriet, Lovön 17.4 (Fredrik Thernlund), 1 ex Malmviks strandängar 22.4 (Jan Wernerman), 1 ex Eldgarnsö 1.5–17.5 (Jan Wernerman), 1 ex Malmvik-Ekenäs, Munsö 1.5 (Fredrik Thernlund), 1 ex Torslunda 11.5 (Glenn Cornland), 1 ex Tillflykten 27.5 (Jan Wernerman).

Backsvala *Riparia riparia*

Även i år har en koloni setts vid Löten på Munsö. Jehanders som driver grustaget sparar aktivt slänter till backsvala.

Större piplärka *Anthus richardi*

Endast ett fynd av denna östliga gäst på Mälärörna tidigare då en fågel sågs i Svartsjövikens 2003. Morgonen den 21 september var det dock dags igen då en fågel upptäcktes i Torslunda (Glenn Cornland). Den kunde sedan beskådas fram till eftermiddagen när den födosökte bland fåren vid ett av växthusen.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

1 ex Fågeltornet, Svartsjövikens 7.9 (Gigi Sahlstrand), 1–5 ex Svartsjövikens 9.9 (Gigi Sahlstrand, Göran Forsberg m.fl.), 1 ex Klippans väg, Väntholmsviken 9.9 (Gigi Sahlstrand), 1 ex Svartsjövikens 10.9 (Mattias Larsson), 1 ex Torslunda 21.9 (Glenn Cornland), 1 ex Fågeltornsparkeringen 27.9 (Eva Edmert).

Gulärla *Motacilla flava*

Konstaterade häckningar i Menhammarsviken där två ungar sågs 20.6 (Glenn Cornland) samt i Svartsjö dämme där ett par sågs med föda åt ungar 10.7 (Glenn Cornland).

Forsärla *Motacilla cinerea*

Bästa året någonsin på Mälaröarna med hela tre fynd. Den första sträckte förbi Torslunda 9.9 (Glenn Cornland). Bara två dagar senare den 11.9 var det dags för fågel nummer två, även den i Torslunda (Glenn Cornland). Den tredje fågeln sträckte förbi Prästnibble 18.9 (Gigi Sahlstrand).

Sädesärla *Motacilla alba*

Två tidiga fåglar med den första i Svartsjövikens redan 14.3 (Runo Edholm) samt en i Malmvik 19.3 (Peter Lundberg).

Strömstare *Cinclus cinclus*

1 ex Rastaholm 1.1–22.1 (Urpo Könnömäki m.fl.), 1 ex Prästvik 6.1 (Jan Wernerman), 1 ex Gällstaö 28.1 (Glenn Cornland).

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Vinterfynd: 1 ex Skärviks Båtbrygga 2.1–29.1 (Jan Wernerman m.fl.), 1 ex Sötvattenslaboratoriet 7.1–10.3 (Ulf Nilsson m.fl.), 1 ex Älggårdsskogen 8.1 (Jan Wernerman), 1 ex Tillflykten 8.1 (Fredrik Thernlund), 1 ex Rastaholm 28.1 (Jan Wernerman), 1 ex Prästvik 29.1 (Jan Wernerman), 1 ex Lovön 4.2 (Jan Wernerman), 1 ex Ricksättra skans 6.3 (Bertil & Ulla Dolk), 1 ex Sjöängen, Munsö 10.3 (Jonas Melin), 1 ex Menhammarsviken 1.12 (Jan Wernerman), 2 ex

Sötvattenslaboratoriet 26.12 (Jan Wernerman), 1 ex Eldgarnsö 31.12 (Jan Wernerman).

Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinterfynd: 1 ex Hagaringen 10.1–11.3 (Bertil o Ulla Dolk), 1–3 ex Sötvattenslaboratoriet 10.1–29.1 (Urpo Könnömäki m.fl.), 1 ex Väsby hage 14.1 (Mats Andersson), 1 ex Prästvik 15.1 (Micke Nederman, Glenn Cornland), 1 ex Hilleshög kyrka 29.1 (Gigi Sahlstrand, Göran Forsberg), 1 ex Lindhaga 4.2 (Jan Björk), 1 ex Karlskär 23.12 (Gigi Sahlstrand), 1 ex Gällstaö 27.12–29.12 (Jan Sondell).

Näktergal *Luscinia luscinia*

En tidigt anländ fågel sjöng vid Helgö kanal redan 25.4 (Katti Nilzén).

Blåhake *Luscinia svecica*

Precis som tidigare år var stigen ut mot fågeltornet i Svartsjövikens en säker plats för blåhake och från 1.9–10.9 kunde man hitta upp till fyra fåglar där (Glenn Cornland m.fl.), även ett ex i Torslunda 9.9 (Glenn Cornland).

Svart röstjärt *Phoenicurus ochruros*

En fågel sträckte förbi Torslunda 5.4 (Glenn Cornland).

Dubbeltrast *Turdus vicivorus*

Vinterfynd: 1–2 ex Hilleshög kyrka 1.1–15.1 (Gigi Sahlstrand m.fl.), 1 ex Färentuna kyrka 1.1–5.2 (Jan Wernerman m.fl.), 1–5 ex Eldgarnsö 5.1–5.2 (Jan Björk m.fl.), 1 ex Älggårdsskogen, Väntholmsviken 15.1 (Jan Wernerman, Urpo Könnömäki), 1 ex Bonadammen, Munsö 4.2 (Jan Wernerman), 1–2 ex Färentuna kyrka 23.12–28.12 (Gigi Sahlstrand, Jan Wernerman).

Ringtrast *Turdus torquatus*

Ett bra år på Mälaröarna med hela tre fynd. 1 ex Torslunda 12.4 (Glenn Cornland), 1 ex Svartsjövikens 18.4 (Jan Björk), 1 ex Malmvik-Ekenäs, Munsö 29.4 (Fredrik Thernlund).

Törnsångare *Sylvia communis*

Ett tidigt ex hördes vid Holmbacken i Svartsjövikens redan 2.5 (Gigi Sahlstrand).

Gräshoppångare *Locustella naevia*

1 ex Holmbacken, Svartsjövikens 16.5–16.6 (Jan Wernerman m.fl.), 1 ex Menhammarsviken 24.5–10.6 (Jan Wernerman m.fl.), 1 ex Kungsberga 9.6 (Kristina Winter).

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

Efter tre års frånvaro från Mälärörna dök det äntligen upp en flodsångare igen, eller rättare sagt två och dessutom samma dag. Den första upptäcktes vid Holmbacken i Svartsjövikens den 7.6 och kunde sedan höras och ses fram till 9.6 (Glenn Cornland m.fl.). Lite snare på kvällen den 7.6 upptäcktes ytterligare en fågel vid energiskogen norr om Svartsjövikens (Glenn Cornland m.fl.) och den kunde höras fram till 16.6.

Kärrsångare *Achrocephalus palustris*

1 ex Karlskär 8.6–9.6 (Glenn Cornland m.fl.), 1 ex Iländavik 15.6 (Jan Wernerman),

1 ex Svartsjö kungsgård 16.6 (Micke Nederman, Urpo Könnömäki). Eventuell häckning vid Stjärtnäs, Kungsberga där en adult fågel sågs med mat i näbben 9.6 (Jens Johansen).

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Ett ex sjöng vid Svartsjö dämme 17.6–27.6 (Glenn Cornland m.fl.) samt ett ex vid Kyrkpölen 24.6 (Urpo Könnömäki, Jan Sondell).

Härmsångare *Hippolais icterina*

Cirka 17 sjungande fåglar på 14 lokaler vilket nu för tiden får ses som en normal fyndbild.

Varfågel *Lanius excubitor*

Även i år gott om rapporter under vintermånaderna från Menhammarsviken, Svartsjövikens samt

Blåhake rastar på höststräcket

Mastområdet. Utöver det rapporterad från ett 16-tal ytterligare lokaler vilket får ses som ett bra år på Mälärörna. En spännande observation gjordes på Gällstaö 2.2 där en fågel sågs ta småfågel som flugit mot ett fönster (Jan Sondell).

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

1 ex Lindhaga, Färingsö 18.3 (Jan Björk), 1 ex Ekerö kyrka 18.9 (Urpo Könnömäki), 1 ex Klippans skog, Väntholmsviken 2.10–3.10 (Gigi Sahlstrand).

Råka *Corvus frugileus*

5 ex Fågeltornsparkeringen, Svartsjövikens 10.3 (Ulf Nilsson), 1 ex Kyrkpölen, Adelsö 5.4 (Hasse Andersson, Birgit Svensson), 1 Ekerö kyrka 7.4 (Glenn Cornland, Jan Björk), 1 ex Ekerö kyrka 7.4 (Micke Nederman), 1 ex Väntholmen 30.4 (Gigi Sahlstrand).

Foto Göran Persberg

Stare *Sturnus vulgaris*

Vinterfynd: 2 ex Eldgarnsö 1.1 (Jan Wernerman), 8–15 ex Menhammarsviken 15.1–26.1 (Micke Nederman m.fl.), 2–7 ex Svartsjövikens 21.1 (Ari Määttä, Gigi Sahlstrand).

Bofink *Fringilla coelebs*

Som vanligt är det fågelmatningar man ska besöka om man vill se bofink vintertid. I år rapporterad från ett 14-tal matningar runtom på öarna.

Bergfink *Fringilla montifrigilla*

Även här är det fågelmatningar man ska leta sig till när man vill se arten vintertid. 2 ex Ålby hage, 2.12–8.12 (Urpo Könnömäki), 1–3 ex Klippans väg 6.12–25.12 (Gigi Sahlstrand), 2 ex Gällstaö 7.12–14.12 (Jan Sondell), 3 ex Stenhamra Granitvägen 7.12 (Patrik Engström), 1–2 ex Klippans väg 8.12–25.12, 1 ex Torslunda 17.12 (Glenn Cornland). Hela 314 bergfinkar på nordsträck uppehöll sig på en matning vid Helgö kanal 21.4 (Iris Hjelm, Gigi Sahlstrand).

Vinterhämspling *Carduelis flavirostris*

3 ex rastade kort vid Svartsjö dämme 15.4 (Glenn Cornland).

Snösiska *Carduelis hornemanni*

En fågel uppehöll sig tillsammans med en flock gråsiskor i alarna runt Svartsjö slott 17.1–20.1 (Gigi Sahlstrand m.fl.).

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Ett 20-tal observationer under året med som mest 25 ex. Lite anmärkningsvärt är att rapporter helt saknas under sommarmånaderna.

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

1 ex sjöng på Adelsö 6.6 (Mats Andersson).

Tallbit *Pinicola enucleator*

Under höstens massrörelse av tallbit i vårt avlånga land hoppades många att även Ekerö skulle få finbesök. Något större inflöde blev det dock inte men väl 2 ex Väsby hage 12.11 (Urpo Könnömäki, Per Öhman), 2 ex Klippans väg, Väntholmsviken, 20.11 (Gigi Sahlstrand).

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

4 ex Svartsjövikens 23.3 (Bertil o Ulla Dolk m.fl.), 14 ex Kyrkölen Adelsö 26.3 (Glenn Cornland), 6 ex Svartsjövikens 30.3 (Jan Björk), 30 ex förbifl. Svartsjövikens 31.3 (Jan Björk m.fl.), 46 ex rast Berga gård, Lovön 31.3 (Ulf Nilsson), 1 ex Kyrkölen Adelsö 7.4 (Micke Nederman).

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

1 ex flög förbi vid 90-graderskurvan i Svartsjövikens 1.9 (Glenn Cornland).

Bergfinkhane i vinterdräkt

Foto Göran Forsberg

Exkurera mera!

Linus Brobacke

Varje år arrangerar MOF ett flertal exkursioner runt om på Mälärörna, från Adelsö i väster till Eldgarnsö i öster. Men vad är en exkursion och vad gör man egentligen på en sådan? Smyger man runt knäpptysta och spanar efter allt som rör sig, talas det ett fackspråk bara de mest inbitna känner till eller är det bara en härlig dag i naturen med fåglar i fokus? Här kommer en rapport från en av MOFs exkursioner så att ni kan få en inblick i hur det kan se ut.

Söndagen den 28 oktober var programmet att se vad Adelsö kan erbjuda i fågelväg när hösten övergår till vinter. Vädret hade veckan innan varit grått och allmänt höstruskigt så det var låga förhoppningar om en solig dag, men precis så nyckfullt som oktober kan vara så var det i strålande solsken som de nio deltagarna möttes vid Adelsö kyrka. Allt från en sjumånaders baby till en sjuttioåring hade tagit sig upp denna lördagsmorgon för att delta i exkursionen.

Efter att artigt ha hälsat på varandra och klargjort allas olika kunskapsnivåer styrde vi vår promenad mot gravkullarna i hopp om att det skulle uppehålla sig fågel i buskarna. Platsen är väldigt vacker och historiskt intressant så bara det gör det värt ett besök. Vi behövde inte vandra långt innan en mindre hackspett gav sig till känna med sitt karaktäristiska läte men trots febrilt letande var det ingen som lyckades få syn på den. Snart fick vi syn på både gulsparvar, björktrastar, pilfinkar samt två starar runtom gravkullarna. Det var dock inga stora mängder fågel så istället började deltagarna samtala om olika saker. Allt från hur mycket kikare kostar via musik till var det är bäst att bo avhandlades under vår fortsatta promenad ner mot vattnet. Målet var att se havsörn som vintertid ofta håller till vid Björkfjärden. Örnen uteblev dock men några knipor, storskrakar samt svanar mötte oss när vi njöt av solen på bryggan.

Efter det begav vi oss tillbaks till bilarna för att fortsätta dagen med ett besök vid Lindby brygga där det var utlovat fikapaus. Efter ett kort stopp

vid gamla grisfarmen i ett försök att se stenknäck möttes vi av en spegelblank Björkfjärd och ett solupplyst Ansgarsmonument. Lindby brygga ligger tvärs över från Birka och det är svårt att inte känna historiens vingslag när man riggar upp sin tubkikare för att kolla av fjärden och Björkö. Efter att vi spanat av området efter fågel och då speciellt havsörn var det dags att plocka fram matsäcken. Kikare och fågelböcker i all ära men fika är nog ändå det viktigaste att ha med sig när man är ute på exkursion. Ostmackor, kaffe, varm choklad, bullar samt en butterkaka dukades upp på bryggan och för en stund glömdes fåglarna bort. Än en gång samtalades det om allt från himmel till hav, bra barnkläder, att fylla år samt hur man känner igen en fågel på sättet den rör sig på himlen var ämnen som avhandlades när vi njöt av smörgåsar, utsikten och solen.

Fjärden fortsatte sedan till affären vid Adelsö kyrka eftersom den väldigt unga deltagaren behövde få sin mat i puréform värmd. Det gjorde oss övriga deltagare ingenting eftersom vi under det stoppet antligen fick se en havsörn som kretsade på hög höjd över oss och i en närliggande trädtopp satt det en ormråk. Kort därefter landade sju sidensvansar i ett träd bara några meter ifrån oss så man kan säga att det blev ett lyckat stopp.

Ett samtalsämne som kom upp vid affären var den lappuggla som setts på Adelsö under våren. Enligt boende på ön skulle den ha setts vid ett flertal tillfällen även under sommaren och hösten inte långt från den plats där den tidigare

hållit till. Sannolikheten att vi skulle hitta den var väldigt liten då ugglor rör sig mycket i jakten på föda och att lappugglan gärna jagar i gryning och skymning. Nu var det ju mitt på dagen så vi tänkte att ugglan skulle sitta och trycka i ett träd men smått berusade av havsörnen bestämde vi oss för att ändå ge ugglan en chans. Sagt och gjort så hoppade vi in i bilarna för att styra resan mot Adelsös inre delar. Efter att ha åkt på vägar som blev smalare och smalare stannade vi till slut där vi förstått att ugglan skulle uppehålla sig. Så fort vi klev ur bilarna fick vi känslan av att vi var i bra lappugglemarker - men skulle vi hitta den? Efter en kort promenad längs grusvägen kom vi fram till en hästhage och eftersom lappugglor gärna spejar

efter sorkar och möss från stolpar började vi genast kolla av av staketet runt hagen. Nästan direkt fick vi syn på den där satt den med sin majestätiska uppsyn och spanade efter ett byte. Ett jubel utbröt bland deltagarna och alla kikare riktades snabbt mot denna fantastiska fågel. Vi kunde sedan i 20 minuters tid se hur ugglan spanade och gjorde utfall, dock utan framgång men vi var lika nöjda ändå av uppvisningen.

Unisont kom vi fram till att detta var svårslaget så ett glatt och nöjt gäng tog riktning mot färjan för hemfärd och exkursionen hade nått sitt slut.

Så här kan en exkursion med MOF se ut och jag hoppas att vi ses på någon i framtiden, och i sådant fall: Glöm inte ta med fika!

Glada deltagare på oktoberexkursionen

Notiser

Gigi Sahlstrand fick Rosenbergpriset 2012

tillsammans med Eva Stenvång Lindqvist "för deras gemensamma framgångsrika arbete med att öppna nya vägar och metoder för att sprida kunskap om fåglarna och deras roll i naturen".

Erik Rosenberg betraktas av många som "svensk fältornitologins fader" och levde och verkade större delen av sitt liv i Örebro. Han dog 1971. De nu välbekanta fågellokalerna Oset och Kvismaren har han gjort kända genom att upptäcka och beskriva. Att få detta pris är alltså en stor heder för en fältornitolog!

Gigi ingår i MOFs styrelse och bor i Ilända på Färingsö. Hon har många strängar på sin lyra när det gäller aktiviteter med anknytning till fåglar. Mest känt är kanske hennes initiativ att bilda nätverket Rapphönan – "ett nationellt nätverk för tjejer som skådar fåglar". Idag finns ett 10-tal grupper över hela landet som samlas för gemensamma träffar och resor. Tjejerna verkar ha riktigt kul när de är tillsammans utan gubbar som stör.

Tillsammans med parhästen Eva Stenvång Lindqvist har hon skrivit boken "Börja skåda fågel", som har getts ut av SOF. Det är en bra introduktion för unga ornitologer och helt i "Mäster Eriks" anda att dela med sig av kunskaper till fågelintresserade ungdomar!

Gigi har under året tagit steget till att försörja sig på sitt stora fågelintresse. Hon arbetar nu som reseledare, kursledare, föredragshållare och journalist. Jag tror säkert att marknaden räcker till för en person med hennes energi och kunskaper. Stort grattis Gigi till ett välförtjänt pris!

Jan Sondell

Jan Sondell fick SOFs forskningspris 2012

Jan Sondell, styrelseledamot i MOF, tilldelades 2012 forskningspris under Sveriges Ornitologiska Förenings årsmöte i maj 2012. Vid Kvismarens Fågelstation har Jan gjort ett långsiktigt forskningsarbete med bl. a studier av olika arters ruggning och varit den drivande i praktiskt naturvårdsarbete. Jans arbete har bedrivits metodiskt, grundat på ett vetenskapligt tillvägagångssätt och ett mycket gott föredöme när det gäller att publicera sina forskningsrön i så väl vetenskapliga tidskrifter som i mer populärvetenskapliga sammanhang. Just nu är Jan samordnare för SOFs ortolanprojekt och även riksinventeringen av fiskgjuse 2013. Föreningens gratulationer till det fina priset!

Gigi Sahlstrand

MOF säljer småfågelholkar

Vi har även i år införskaffat ett antal småfågelholkar som säljs ut för 60 kronor styck. Slå en signal till Urpo Könnömäki på telefon 08-560 206 91 eller 070-236 56 64 och bestäm antal och leveransplats.

Verksamhetsberättelse för 2012

Urpo Könnömäki

Styrelsen för Mälaröarnas Ornitologiska Förening (MOF) lämnar härmed följande verksamhetsberättelse för år 2012.

Organisationsfrågor

Styrelse

Urpo Könnömäki – ordförande
Jan Sondell – vice ordförande
Per Lönnborg – kassör
Jan Sondell - sekreterare
Linus Brobacke – ledamot
Micke Nederman - ledamot
Signe Hagerman – webbredaktör
Per Öhman - ledamot
Gigi Sahlstrand – ledamot
Marianne Dannbeck – suppleant

Revisorer

Björn-Olof Svanholm, ordinarie
Torbjörn Alm, ordinarie
Gudrun Skoglund, suppleant

Valberedning

Staffan Wolter, sammankallande
Magnus Furst

Kontaktpersoner

Fågelobservationer:	Micke Nederman Linus Brobacke
Naturvårdsfrågor:	Urpo Könnömäki
Programansvarig:	Urpo Könnömäki
Årsskriften:	Jan Sondell

Antal medlemmar

Antalet medlemmar 2012 var 141 st, fördelat mellan 121 ordinarie medlemmar och 20 familjemedlemmar.

Medlemsavgift

Medlemsavgiften 2012 var för en ordinarie medlem 150 kr. Familjemedlem och ungdom under 18 år betalar 50 kronor.

Ekonomi

Föreningens ekonomi framgår av separat redogörelse.

Styrelsesammanträden

Styrelsen har haft tre sammanträden under 2012.

Årsmöte

Årsmöte hölls den 22 mars 2012 i Ekuddens föreningslokal på Ekuddsvägen 12.

Programblad

Ett vår/sommarprogram och ett höst/vinterprogram har utkommit.

Nyhetsbrev

Genom nyhetsbrev via e-post har de medlemmar som anmält intresse fått ta del av fågelobservationer och föreningsinformation. Dessa har sammanställts av Micke Nederman, Jan Sondell, Signe Hagerman och Linus Brobacke.

Exkursioner och föreningsmöten

Under året har MOF arrangerat tolv exkursioner och en innekväll. Lovön, Eldgarnsö, Svartsjöviiken, Urpos fågelmatning, Adelsö - Kyrkpölen och norra Uppland är platser som har besökts. Andra aktiviteter har varit flera "artrally", lyssna på nattsångare, "sitt och glo". Innekvällens program var bildvisning från Svalbard.

Svartsjöviken

MOF har även i år deltagit aktivt i projekt Svartsjöviken genom inventering av häckfågelfaunan (Urpo Könnömäki) och veckovisa observationer under våren. Häckfågelinventering har också utförts i Svartsjö dämme. MOF har även genomfört flera exkursioner vid Svartsjöviken.

Årsskrift 2012

MOF har även detta år producerat en årsskrift som delades ut på årsmötet den 22 mars till de medlemmar som närvarande. Övriga medlemmar har fått årsskriften via post. Årsskriften trycktes i färg i B5 format och innehöll 40 sidor.

Artlistor för Mälärörna 2012

Urpo Könnömäki

Nedan sammanställs antalet fågelarter som vissa medlemmar sett i olika områden på Mälärörna t.o.m. 2012. Ekerölistan gäller hela kommunen. Lovön inkluderar Lindö och Malmvik. Svartsjöviken inkluderar Svartsjö dämme.

	Kryss 2012	Totalt	Senast sedda art/arter
Ekerölistan			
Urpo Könnömäki	3	238	större piplärka
Jan Björk	3	232	större piplärka
Micke Nederman	1	223	lappuggla
Glenn Cornland	2	222	större piplärka
Sven-Erik Schultzberg	4	215	stäpphök
Gigi Sahlstrand	5	211	kaspisk trut
Jan Wernerman	2	207	kustsnäppa
Ulf Nilsson	1	207	lappuggla
Linus Brobacke	2	204	kustpipare
Martin Bergström	0	203	stäppvipa
Fredrik Thernlund	2	197	ringtrast
Signe Hagerman	1	197	lappuggla
Mats Andersson	3	195	större piplärka
Göran Forsberg	2	188	kungsörn
Hasse Andersson	4	176	småfläckig sumphöna
Ulf Aronsson	1	168	större piplärka
Ulla o Bertil Dolk	1	168	grå flugsnappare
Staffan Wolter	1	161	lappuggla
Patrik Engström	1	159	grönsiska

Lovölistan

Micke Nederman	1	189	berguv
Svenne Schultzberg	2	183	stäpphök
Fredrik Thernlund	2	171	småspov
Jan Wernerman	1	164	storspov
Ulf Nilsson	3	164	järnsparv

Mats Andersson	2	155	bivråk
Linus Brobacke	1	137	trädpiplärka
Glenn Cornland	5	134	sädgås
Signe Hagerman	2	128	törnsångare
Urpo Könnömäki	1	118	rörhöna
Gigi Sahlstrand	14	115	knipa

Svartsjölistan

Micke Nederman	1	189	berguv
Svenne Schultzberg	2	183	stäpphök
Fredrik Thernlund	2	171	småspov
Jan Wernerman	1	164	storspov
Ulf Nilsson	3	164	järnsparv
Mats Andersson	2	155	bivråk
Linus Brobacke	1	137	trädpiplärka
Glenn Cornland	5	134	sädgås
Signe Hagerman	2	128	törnsångare
Urpo Könnömäki	1	118	rörhöna
Gigi Sahlstrand	14	115	knipa

Tomtlistan

Urpo Könnömäki, Älby hage, Ekerö	0	168	lundsångare
Gigi Sahlstrand, Prästnibble, Färingsö	7	154	tallbit, kaspisk trut
Glenn Cornland, Torslunda, Färingsö	5	146	rörhöna, kustpipare
Jan Björk, Lindhaga, Färingsö	0	138	berguv
Jan Sondell, Gällstaö, Ekerö	1	135	berguv
Ulf Aronsson, Österby, Färingsö		114	rosenfink, pilgrimsfalk
Staffan Wolter, Ängskornsvägen, Ekerö	1	73	svartvit flugsnappare

Ekerö kommun – årskryss 2012

Glenn Cornland	180
Gigi Sahlstrand	177
Jan Björk	163
Urpo Könnömäki	161
Ulf Nilsson	158
Jan Wernerman	156
Mats Andersson	152
Micke Nederman	135
Sven-Erik Schultzberg	122
Göran Forsberg	118
Bertil & Ulla Dolk	114
Fredrik Thernlund	99
Per Lönnborg	96
Staffan Wolter	73

Jan Wernerman siktröjer vid tornet i Menhammar

Foto Jan Sondell